ქართული ენა და ლიტერატურა

X

ძველი ქართული მწერლობა

მასწავლებლის წიგნი

II ნაწილი

DON'T COPY

DON'T COPY

შინაარსი

1. შესავალი 5
2. ქართული ენა და ლიტერატურა. საშუალო საფეხურის სტანდარტი 6
3. სახელმძღვანელოს შესატყვისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან (თემატური მატრიცა) 17
4. მასწავლებლისთვის საჭირო რესურსები 56

DON'T COPY

DON'T COPY

შესავალი

X კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელო შექმნილია ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით და ენისა და ლიტერატურის ინტეგრირებული სწავლებისთვისაა განკუთვნილი.

X კლასის სახელმძღვანელო სწავლების ზედა საფეხურის (X-XII კლასების) პირველი სახელმძღვანელოა, რომლითაც ლიტერატურის სწავლების ახალი ეტაპი, კერძოდ, ქართული ლიტერატურის ისტორიული კურსის სწავლება, უნდა დაიწყოს. საშუალო საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის მიხედვით, X კლასში განსაზღვრულია ძველი, XI კლასში – ახალი და XII კლასში უახლესი ქართული ლიტერატურის შესწავლა.

ქართული ენისა და ლიტერატურის ისტორიული კურსის შესწავლის დასაწყებად ნიადაგი საბაზო სკოლის სასწავლო გეგმამ და სახელმძღვანელოებმა შეამზადეს კითხვის მიზანმიმართული ხერხების, ე. წ. სტრატეგიებისა, და ტექსტის მხატვრული ანალიზის ელემენტების შესწავლით. საბაზო სკოლაში მოსწავლეები ეცნობოდნენ ძველ ქართულ ენაზე შექმნილი ტექსტების ფრაგმენტებს და მათი კითხვის სტრატეგიებს (ტექსტის პერიფრაზირება, სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობა კონტექსტის მიხედვით, ნაწარმოების კითხვა ლიტერატურულ და ისტორიულ კონტექსტზე დაყრდნობით და სხვ.).

სახელმძღვანელოში წარმოდგენილი ლიტერატურული მასალა დაყოფილია თავებად თემების მიხედვით. თითოეული თავის სტრუქტურა მკვეთრად არის განსაზღვრული სწავლების მეთოდიკაზე დაყრდნობით. გამოყოფილია ტექსტის წაკითხვამდე, ტექსტის კითხვის პროცესში და კითხვის დასრულების შემდგომი აქტივობები. ტექსტის წაკითხვამდე აქტივობები: არსებული ცოდნის ახალთან დაკავშირება, ტექსტის მხატვრული ანალიზის ელემენტები და კითხვის სტრატეგია – კითხვის პროცესის მოდელირების საშუალებას აძლევს მასწავლებელს. კითხვის შემდგომი აქტივობები კი მოსწავლეთა ცოდნის შემოწმების პროცესს გაუადვილებს.

ენის საკითხები მოცემულია ტექსტზე დართული სავარჯიშოების რუბრიკაში: „ტექსტის ენა“. საბაზო საფეხურიდან მოსწავლეები შეჩვეულნი არიან ტექსტებიდან გამოკრებილ ენობრივ ფორმებზე დაკვირვებას, თანაც პრაქტიკული გრამატიკის სისტემური კურსი მათ უკვე გავლილი აქვთ. ამიტომ ძირითადი ცნებები და საკითხები მათთვის ნაცნობია. ძველი ქართული ენის გრამატიკული ფორმების გაცნობა, ერთი მხრივ, ძველი ტექსტების უკეთ გაგებაში ეხმარება მათ, მეორე მხრივ კი, თანამედროვე ქართულის გრამატიკის შესწავლის დროს ათვისებული ცოდნის განმტკიცებაში.

განათლების სამინისტროს მოთხოვნის შესაბამისად, X კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის როგორც მოსწავლის, ისე მასწავლებლის სახელმძღვანელო, გაყოფილია ორ ნაწილად. პირველ ნაწილში წარმოდგენილია ჰაგიოგრაფიული მწერლობა (იაკობ ხუცესი, იოანე საბანისძე, გიორგი მერჩულე, გიორგი მთაწმინდელი), მეორე ნაწილში — საერო მწერლობა (შოთა რუსთაველი, სულხან-საბა ორბელიანი, დავით გურამიშვილი).

DO NOT COPY

ქართული ენა და ლიტერატურა
საშუალო საფეხურის სტანდარტი

ქართული ენისა და ლიტერატურის სავალდებულო კურსი საშუალო საფეხურზე გულისხმობს ენისა და ლიტერატურის ინტეგრირებულად სწავლებას.

სტანდარტში შედეგებისა და სამიზნე ცნებების სახით განსაზღვრულია **გრძელვადიანი მიზნები**.

სტანდარტის **შინაარსი** აღიწერება ქვეცნებებისა და თემების სახით.

ეროვნული სასწავლო გეგმა საგანში „ქართული ენა და ლიტერატურა" სავალდებულოდ განსაზღვრავს თემებს, ხოლო მათ შესასწავლად საჭირო ქვეცნებებსა თუ საკითხებს სკოლები თავად ირჩევენ.

თემებს ახლავს **შედეგების მიღწევის ინდიკატორები**. ისინი მიგვითითებს, თუ რა უნდა შეფასდეს სწავლა-სწავლების პროცესში. თითოეულ კრიტერიუმთან აღნიშნულია, თუ რომელ სამიზნე ცნებასთანაა ის დაკავშირებული.

საფეხურის შედეგები:

საშუალო საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს, მაგ., **ქართ. საშ. 1**.

„ქართ." – აღნიშნავს საგანს „ქართული ენა და ლიტერატურა";

„საშ." – მიუთითებს საშუალო საფეხურს;

„1" – მიუთითებს საგნობრივი სტანდარტის შედეგის ნომერს.

ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტის შედეგები საშუალო საფეხურზე		
შედეგების ინდექსი	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	სამიზნე ცნებები
ქართ.საშ.1	ჟანრულ-კომპოზიციური ელემენტებისა და ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების (მაგ., მთავარი იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟების, მხატვრული ხერხების) ცოდნის გამოყენება წაკითხული ნაწარმოების კრიტიკულად გაანალიზებისა და ინტერპრეტირებისთვის, მისი მხატვრულ-ესთეტიკური მნიშვნელობის გააზრებისთვის.	ჟანრი (ქართ.საშ.1,4,6,7)
ქართ.საშ.2	ნაწარმოების აღქმა-გააზრება კონტექსტური ფაქტორების (მაგ., ავტორის ბიოგრაფიის, სოციოისტორიულის) ცოდნის გამოყენებით და მისი ინტერპრეტირება, როგორც შექმნის თანადროული ეპოქის, ისე თანამედროვეობის ჭრილში.	კომპოზიცია (ქართ.საშ.1,3,4,6,7)

DO NOT COPY

ქართ.საშ.3	საკუთარი პოზიციისა თუ დამოკიდებულებების წარმოსაჩენად ამა თუ იმ ეპოქასა ან/და კულტურაში შექმნილი ნაწარმოებების გამოყენება მათში ასახულ პრობლემატიკაზე, ფასეულობებსა და შეხედულებებზე მსჯელობის გზით.	**ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (ქართ.საშ.4,6,7)
ქართ.საშ.4	ამა თუ იმ ეპოქასა ან/და კულტურაში შექმნილი ნაწარმოებების ერთმანეთთან შედარება და მსგავსება-განსხვავებების ანალიზი მათი საერთო მახასიათებლებისა თუ სპეციფიკურობის/ უნიკალურობის გამოსაკვეთად.	**კონტექსტი** (ქართ.საშ.2,5)
ქართ.საშ.5	ერთსა და იმავე ნაწარმოებთან დაკავშირებული სხვადასხვა ინტერპრეტაციის ერთმანეთთან შედარება ტექსტის განსხვავებული პერსპექტივების /მიდგომების ჭრილში შესაფასებლად.	
ქართ. საშ.6	სხვადასხვა ფორმატის, ტიპისა და ჟანრის ტექსტების შედგენა ამა თუ იმ მიზნით (მაგ., ტექსტის ანალიზის შედეგების წარმოსაჩენად, თვითგამოხატვისთვის, განწყობილებების, შთაბეჭდილებების, ემოციების გადმოსაცემად).	
ქართ.საშ.7	ტექსტების შედგენისას ჟანრულ-კომპოზიციური და ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების (მაგ., მსჯელობითი ტექსტისთვის დამახასიათებელი სტრუქტურის, სინტაქსური კონსტრუქციების, მხატვრული ენის, სტილის ელემენტების) მიზნის შესაბამისად გამოყენება (მაგ., ტექსტის ინტერპრეტირებისას, შემოქმედებითი წერისას).	

სავალდებულო თემები

სავალდებულო (საბაზისო) კურსი მოსწავლეებს სთავაზობს ლიტერატურის შესწავლას ქრონოლოგიურ-თემატური პრინციპის საფუძველზე. ეს გულისხმობს, რომ მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ მაღალმხატვრული ნაწარმოებები, რომლებიც საუკეთესოდ ასახავენ მათი თანადროული ეპოქების სპეციფიკას, მსოფლმხედველობასა და ესთეტიკურ შეხედულებებს. ამ გზით მოსწავლეები შეიქმნიან წარმოდგენას ქართული ლიტერატურის ძირითად პერიოდებზე და სხვადასხვა ლიტერატურულ მიმდინარეობაზე. კერძოდ, მოსწავლეები ლიტერატურულ ნაწარმოებებს გააანალიზებენ მათი შექმნის თანადროული ეპოქის კონტექსტში, ეპოქისა, რომელიც განსაზღვრავდა ძირითად პრობლემატიკას, მსოფლმხედველობრივ პრინციპებს, მორალურ-ეთიკურ თუ ესთეტიკურ ორიენტირებს. მხატვრული ლიტერატურის გარდა, მოსწავლეებს შესაძლებელია შევთავაზოთ ქართველი მწერლების პუბლიცისტური თხზულებები და

DO NOT COPY

ესეები, რომლებშიც ასახულია ამა თუ იმ კონკრეტული ეპოქისთვის დამახასიათებელი პრობლემატიკა, იდეები, ესთეტიკური შეხედულებები.

V – XVIII საუკუნეების ქართული ლიტერატურა
XIX საუკუნის ქართული ლიტერატურა
XX-XXI საუკუნეების ქართული ლიტერატურა

თითოეული სასწავლო თემა ისწავლება ქვეთემების მეშვეობით, რომლებიც განისაზღვრება ლიტერატურის უნივერსალური თემების/მოტივების გათვალისწინებით (მაგ., ცხოვრების საზრისის ძიება, ადამიანი საზოგადოების პირისპირ, სიყვარული, ადამიანის კონფლიქტი ბუნებასთან და მისთ.).

საკითხავი ლიტერატურა

საკითხავი მასალის ფარგლებში ცალკე ჯგუფს ქმნის სავალდებულო ნაწარმოებები – ქართული მწერლობის კლასიკოსთა თხზულებები, რომლებმაც მყარად დაიმკვიდრეს ადგილი ქართული ლიტერატურის ისტორიაში და წარმოადგენენ საყრდენ ტექსტებს ცალკეული თემების შესწავლის დროს.

სავალდებულო ლიტერატურის ჩამონათვალი

1. იაკობ ხუცესი – „შუშანიკის წამება“;
2. იოანე საბანისძე – „აბოს წამება“ (I-III თავები);
3. გიორგი მერჩულე – „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ (მითითებული სახით. იხ. დანართი);

სულ მცირე ორი ჰაგიოგრაფიული თხზულება.

4. შოთა რუსთველი – „ვეფხისტყაოსანი“: „დასაწყისიდან“ „ტარიელის თათბირის“ ჩათვლით; „დასასრული“;
5. სულხან-საბა ორბელიანი – „წიგნი სიბრძნე სიცრუისა“: ლეონის თავგადასავალი;
6. დავით გურამიშვილი – „დავითიანი“: „ქართლის ჭირი“ (ისტორიული ნარატივი);
7. გრიგოლ ორბელიანი – „თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკლესიაში“;
8. ნიკოლოზ ბარათაშვილი – „მერანი“, „შემოღამება მთაწმინდაზედ“;
9. ილია ჭავჭავაძე – „მგზავრის წერილები“, „ოთარაანთ ქვრივი“, „კაცია-ადამიანი?!“;
10. აკაკი წერეთელი – „გამზრდელი“;
11. ვაჟა-ფშაველა – „ალუდა ქეთელაური“, „სტუმარ-მასპინძელი“;
12. დავით კლდიაშვილი – „სამანიშვილის დედინაცვალი“;
13. ტიციან ტაბიძე – „ლექსი მეწყერი“, „ანანურთან“;
14. მიხეილ ჯავახიშვილი – სულ მცირე ერთი მოთხრობა;
15. ნ. ლორთქიფანიძე – „შელოცვა რადიოთი“;
16. ლეო ქიაჩელი – „ჰაკი აძბა“;

DON'T COPY

17. გალაკტიონ ტაბიძე – „თოვლი“, „სილაჟვარდე ანუ ვარდი სილაში“, „შერიგება“, „მე და ღამე“, „მთაწმინდის მთვარე“, „ქებათა-ქება ნიკორწმინდას“;
18. გიორგი ლეონიძე – „ყივჩაღის პაემანი“;
19. კონსტანტინე გამსახურდია – „დიდოსტატის მარჯვენა“;
20. გურამ რჩეულიშვილი – სულ მცირე ერთი თხზულება;
21. ჯემალ ქარჩხაძე – სულ მცირე ერთი თხზულება;
22. ოთარ ჭილაძე – სულ მცირე ერთი თხზულება;
23. გურამ დოჩანაშვილი – სულ მცირე ერთი თხზულება.

სწავლა-სწავლების პროცესში სავალდებულო ნაწარმოებებთან ერთად მოსწავლეებს უნდა შევთავაზოთ არასავალდებულო ლიტერატურაც – მხატვრული და არამხატვრული ტექსტები, რომლებიც შეესაბამება მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებს და დაეხმარება მათ სტანდარტით განსაზღვრული საგნობრივი ცნებებისა და ქვეცნებების გაცნობიერებაში, უნივერსალური ლიტერატურული მოტივების (/თემების) წვდომა-გააზრებაში.

ქართული ლიტერატურის გარდა, მოსწავლეებს შესაძლებელია შევთავაზოთ უცხოური ლიტერატურის ნიმუშებიც, რაც დაეხმარება მათ, გაიაზრონ მშობლიური ლიტერატურა მსოფლიო ლიტერატურის კონტექსტში (სხვადასხვა კულტურის ტექსტებს შორის მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენის გზით).

სამიზნე ცნებები და ქვეცნებები

ჟანრი

<u>მხატვრული ნაწარმოებები:</u> ლექსი, მოთხრობა, ნოველა, პოემა, რომანი, ეპოსი, დრამატურგიული ნაწარმოებები (კომედია, დრამა, ტრაგედია), ალეგორიული ჟანრის ლიტერატურა (მაგ., იგავ-არაკი), <u>არამხატვრული ნაწარმოებები:</u> ბიოგრაფიული ტექსტები, მემუარული ლიტერატურა; სამეცნიერო (სამეცნიერო და სამეცნიერო-პოპულარული სტატია); საგაზეთო სტატია, სხვადასხვა პერიოდის პუბლიცისტიკა; სხვადასხვა სახის ესე, რეფერატი.

კომპოზიცია

<u>შინაარსობრივი მხარე:</u>

თემა, დედააზრი/მთავარი იდეა, მთავარი/ძირითადი საკითხი; ქვეტექსტური ინფორმაცია;

ავტორი, პერსონაჟი, ლირიკული გმირი; პერსონაჟთა სახეები; ხედვის კუთხე (ავტორის, მთხრობლის, პერსონაჟის);

მონოლოგი, მისი სტრუქტურული და სტილისტური თავისებურებანი; მონოლოგის სახეები;

დიალოგი, პოლილოგი და მათი ფუნქციები;

პეიზაჟი, ინტერიერი და მათი ფუნქციები; განწყობა;

ავტორისეული ჩანართები; ლირიკული გადახვევა;

ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები (სათაური, აბზაცი, სტროფი, ტაეპი, თავი, ქვეთავი, პარაგრაფი, ეპიგრაფი);

წინადადებათა გადაბმის სახეები (ჯაჭვური, პარალელური);

მხატვრული კონფლიქტის განვითარების საფეხურები (პროლოგი, ექსპოზიცია, კვანძის

DO NOT COPY

შეკვრა, მოქმედების განვითარება, კულმინაცია, კვანძის გახსნა, ეპილოგი);

სტრუქტურა-ორგანიზება: ტექსტის სტრუქტურული ელემენტები (სათაური, აბზაცი, სტროფი, ტაეპი, ეპიგრაფი, პარაგრაფი, თავი, ქვეთავი); რითმა, მეტრი;

სხვადასხვა სახის საორგანიზაციო ყალიბები (მაგ., შედარება-შეპირისპირება, ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა, მიზეზშედეგობრიობა, ახსნა-განმარტებითობა, პრობლემა და მისი გადაწყვეტა).

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები

ფუნქციური სტილი – სასაუბრო, მწიგნობრული; სამეცნიერო, ოფიციალურ-საქმიანი, პუბლიცისტური, მხატვრული;

ენობრივი ფიგურები – ფონოლოგიური ფიგურები (ალიტერაცია, ევფონია), სემანტიკური ფიგურები (მაგ., იდიომები, ევფემიზმი); სტილისტური ფიგურები (ელიფსისი, გამეორება, ანაფორა);

ინტერტექსტუალური მიმართებები და მათი გამოხატვის საშუალებები – ალუზია, ციტატა.

ენობრივ-გრამატიკული ფორმები – დროით-სივრცული და ლოგიკური მიმართებების გამომხატველი სინტაქსური კონსტრუქციები თხრობითი, მსჯელობითი და აღწერითი ხასიათის ტექსტებში; ჩართული სიტყვები და გამონათქვამები, ანაფორული ნაცვალსახელები და ზმნიზედები, სინონიმური და ანტონიმური ჩანაცვლებები, დამხმარე ზმნების სტრუქტურა და ფუნქციები.

მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები – ალეგორია, გაპიროვნება, ეპითეტი, მეტაფორა, შედარება, ჰიპერბოლა, სიმბოლო და სხვ.;

ლექსიკისა და სტილის საკითხები – არქაიზმი; სინონიმური და ანტონიმური ჩანაცვლებები; ტავტოლოგია; კალკი, ატროფია; პარონიმები; ბარბარიზმი, ჟარგონი, სლენგი; კლიშე.

რიტორიკის ელემენტები – თეზისი, არგუმენტი, კონტრარგუმენტი, რიტორიკული ხერხები (მაგ., რიტორიკული შეკითხვა); რიტორიკული სტილის მახასიათებლები.

საკომუნიკაციო სიტუაცია – თემა, მიზანი, აუდიტორია, კომუნიკაციის სახეები, არხები, ფორმები; სოციოკულტურული გარემო.

კონტექსტი

ისტორიული და სოციოკულტურული – ქართული ლიტერატურის პერიოდები; თხზულების თანადროული ეპოქის ისტორიული ვითარება/ისტორიული რეალიები, საზოგადოებრივი ცხოვრების რეალიები; ეპოქისთვის დამახასიათებელი თემატიკა/პრობლემატიკა, ღირებულებები; წარმოდგენები სამყაროზე, ადამიანზე, დამოკიდებულებები, შეხედულებები განათლებაზე/სწავლა-აღზრდაზე; მსოფლმხედველობრივი და მორალურ-ეთიკური ორიენტირები; ლიტერატურული მიმდინარეობები.

ბიოგრაფიული კონტექსტი – მწერლის ბიოგრაფიის კონკრეტული ფაქტები, მოვლენები, სოციალური გარემო, განათლება, სულიერი გამოცდილება; კულტურათა დიალოგი.

DO NOT COPY

თემა: V – XVIII საუკუნეების ქართული ლიტერატურა

თემის ფარგლებში განიხილება:

V-X საუკუნეები (შესაძლებელია ისწავლებოდეს X კლასის სასწავლო წლის პირველ სემესტრში)

სასულიერო მწერლობა; ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურის ქვეჟანრები; ჰაგიოგრაფიულ თხზულებათა ინტერტექსტუალურობა; ჰაგიოგრაფიული გმირი/პერსონაჟი (გმირის იდეალი); სულიერი ავტორიტეტი; სულიერების, სიწმინდის/წმინდანობის გაგება; დამოკიდებულება ღმერთთან („მიბაძვა"), ხსნის გზის ძიება; ჰაგიოგრაფიული თხზულება, როგორც ისტორიული წყარო.

XII-XVIII საუკუნეები (შესაძლებელია ისწავლებოდეს X კლასის მეორე სემესტრში)

აზროვნების სეკულარიზაცია და ქართული საერო მწერლობა; ახალი ჟანრები (საგმირო-სამიჯნურო ეპოსი, იგავ-არაკები, ლირიკა, ისტორიული პოემა); ლიტერატურული გმირის/ადამიანის ახალი იდეალი (რენესანსული იდეალები – ადამიანის ფიზიკური და სულიერი ჰარმონიულობა, თავისუფალი არჩევანი); ინტერტექსტუალურობა; თვითშემეცნების გზების ძიება; დამოკიდებულება სამყაროსთან, ცოდნასთან.

სტანდარტის ზოგადი კრიტერიუმები დაკონკრეტდება ცალკეულ თემაში წარმოდგენილი შინაარსის გათვალისწინებით.

თემის ფარგლებში შედეგების მიღწევის ინდიკატორები სამიზნე ცნებების მიხედვით

ჟანრი – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესწავლა-დამუშავება, ცალკეული ჟანრის დანიშნულებისა და არსობრივი მახასიათებლების განსაზღვრა; მსჯელობა ერთი რომელიმე ჟანრისთვის დამახასიათებელ საერთო ნიშნებზე;
- სხვადასხვა ჟანრის მახასიათებლების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე საერთო ან/და განსხვავებული ჟანრული მახასიათებლების განსაზღვრა ამა თუ იმ ჟანრისთვის დამახასიათებელი უნიკალურობის/სპეციფიკურობის წარმოჩენით;
- მსჯელობა იმაზე, თუ რა ურთიერთმიმართებაა ჟანრებს შორის ან/და რა განსხვავებული მიდგომებია გამოყენებული სხვადასხვა ჟანრის ტექსტებში ერთი და იმავე თემის/საკითხის, პრობლემის წარმოსაჩენად;
- დასახული ამოცანის შესაბამისი ჟანრის შერჩევა და შესაბამისი ჟანრული მახასიათებლების ურთიერთდაკავშირებული გამოყენება.

კომპოზიცია – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნაწარმოების გაანალიზება კომპოზიციის ელემენტებზე დაკვირვების მეშვეობით, მსჯელობა კომპოზიციის ელემენტებზე მათი ურთიერთკავშირის წარმოჩენით;
- ტექსტების შედარება კომპოზიციის ელემენტების კუთხით, მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენა, მსჯელობა, ინტერპრეტირება სხვადასხვა პერსპექტივიდან და დასკვნების გამოტანა;
- მსჯელობა ავტორის პოზიციისა და იმის შესახებ, როგორ გამოიხატება ეს პოზიცია ნაწარმოებში;
- ტექსტების შედგენისას კომპოზიციის ელემენტების ურთიერთდაკავშირებულად წარმოჩენა მთლიან ტექსტში.

DO NOT COPY

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების რაობისა და ფუნქციის განსაზღვრა (მაგ., განწყობის, ემოციური ფონის შექმნა; მკითხველზე შთაბეჭდილების, ზეგავლენის მოხდენა);
- მსჯელობა პოეტური ნაწარმოების რიტმზე, ბგერწერით ეფექტებზე (მაგ., ასონანსზე, ალიტერაციაზე, რითმაზე);
- ტექსტებში გამოყენებული ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების შეფასება მათი ეფექტიანობის, მკითხველზე ზეგავლენის მოხდენის კუთხით.
- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, მათ შორის გრამატიკული ფორმებისა და სინტაქსური კონსტრუქციების ადეკვატური გამოყენება სხვადასხვა მიზნით (მაგ., წაკითხულის ინტერპრეტირების, შეფასების, საკუთარი პოზიციის წარმოჩენის, თვითგამოხატვის);
- ენის, როგორც აზრის გამოხატვის ინსტრუმენტის, მიზანმიმართული გამოყენება;
- საკომუნიკაციო ფაქტორების (მაგ., თემის, აუდიტორიის, კომუნიკაციის არხის) გათვალისწინებით ვერბალური და არავერბალური საშუალებების შერჩევა-გამოყენება წარმატებული კომუნიკაციის დასამყარებლად;
- ქართული სალიტერატურო ენის, მართლწერისა და მართლმეტყველების ნორმების, პუნქტუაციის წესების დაცვა.

კონტექსტი – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ტექსტში კონტექსტური ფაქტორების განსაზღვრა, მსჯელობა კონტექსტის (მაგ., ავტორის სულიერი თუ ცხოვრებისეულ გამოცდილებისა) და ტექსტის ურთიერთმიმართებაზე;
- მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოდგენილი კონფლიქტის/პრობლემის, ასევე ავტორის, მთხრობლის, პერსონაჟის პოზიციის გააზრება ტექსტის თანადროული ეპოქის კონტექსტში;
- მსჯელობა იმაზე, თუ რამდენად და როგორაა ასახული კონტექსტური ფაქტორები სხვადასხვა ტექსტში;
- მსჯელობა იმაზე, თუ როგორ შეიძლება შეცვალოს ნაწარმოების შინაარსი დროსივრცითი ფაქტორების ცვლილებამ;
- ერთსა და იმავე ან/და სხვადასხვა ეპოქაში შექმნილ ტექსტებში ასახული მსგავსი თემების, იდეების, პრობლემების ინტერპრეტაციის ურთიერთშედარება, მსჯელობა მსგავსება-განსხვავებაზე და დასკვნების გამოტანა;
- მსჯელობა ტექსტზე, მისი შეფასება თანამედროვეობის გადასახედიდან.

DO NOT COPY

თემა: XIX საუკუნის ქართული ლიტერატურა

თემის ფარგლებში განიხილება:

რომანტიზმი – რომანტიზმის, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობის, მთავარი მოტივები (მაგ., სწრაფვა უსაზღვროებისკენ, აწმყოთი უკმაყოფილება, გაიდეალება წარსულის, სიყვარულის, ბუნების), ჟანრები; რომანტიკული გმირი/პერსონაჟი და მისი ტრაგიზმი; კონფლიქტი/გაუცხოება საზოგადოებასთან, რომანტიკული მსოფლაღქმა: ფოკუსირება ინდივიდზე/ინდივიდუალურზე, ემოციებზე, სუბიექტურზე; ორი სამყაროს (ცნობიერისა და იდეალურის/ცნობიერების მიღმა არსებულის) კონცეპტი.

რეალიზმი – რეალიზმის, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობის, სახასიათო ჟანრები; რეალისტური ნაწარმოებების პერსონაჟი, ტიპობრივი პერსონაჟი; კომპლექსური ურთიერთობები რეალისტური კონცეფციის გმირებს/პერსონაჟებსა და საზოგადოებას შორის;

თერგდალეულთა მოძრაობა.

სტანდარტის ზოგადი კრიტერიუმები დაკონკრეტდება ცალკეულ თემაში წარმოდგენილი შინაარსის გათვალისწინებით.

თემის ფარგლებში შედეგების მიღწევის ინდიკატორები სამიზნე ცნებების მიხედვით

ჟანრი – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესწავლა-დამუშავება, ცალკეული ჟანრის დანიშნულებისა და არსობრივი მახასიათებლების განსაზღვრა; მსჯელობა ერთი რომელიმე ჟანრისთვის დამახასიათებელ საერთო ნიშნებზე;
- სხვადასხვა ჟანრის მახასიათებლების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე საერთო ან/და განსხვავებული ჟანრული მახასიათებლების განსაზღვრა ამა თუ იმ ჟანრისთვის დამახასიათებელი უნიკალურობის/სპეციფიკურობის წარმოჩენით;
- მსჯელობა იმაზე, თუ რა ურთიერთმიმართებაა ჟანრებს შორის ან/და რა განსხვავებული მიდგომებია გამოყენებული სხვადასხვა ჟანრის ტექსტებში ერთი და იმავე თემის/საკითხის, პრობლემის წარმოსაჩენად;
- დასახული ამოცანის შესაბამისი ჟანრის შერჩევა და შესაბამისი ჟანრული მახასიათებლების ურთიერთდაკავშირებული გამოყენება.

კომპოზიცია – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნაწარმოების გაანალიზება კომპოზიციის ელემენტებზე დაკვირვების მეშვეობით, მსჯელობა კომპოზიციის ელემენტებზე მათი ურთიერთკავშირის წარმოჩენით;
- ტექსტების შედარება კომპოზიციის ელემენტების კუთხით, მსგავსება-განსხვავებების აღმოჩენა, მსჯელობა, ინტერპრეტირება სხვადასხვა პერსპექტივიდან და დასკვნების გამოტანა;
- მსჯელობა ავტორის პოზიციისა და იმის შესახებ, როგორ გამოიხატება ეს პოზიცია ნაწარმოებში;
- ტექსტების შედგენისას კომპოზიციის ელემენტების ურთიერთდაკავშირებულად წარმოჩენა მთლიან ტექსტში.

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების რაობისა და ფუნქციის განსაზღვრა (მაგ., განწყობის, ემოციური ფონის შექმნა; მკითხველზე შთაბეჭდილების, ზეგავლენის მოხდენა);
- მსჯელობა პოეტური ნაწარმოების რიტმზე, ბგერწერით ეფექტებზე (მაგ., ასონანსზე, ალიტერაციაზე, რითმაზე);
- ტექსტებში გამოყენებული ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების შეფასება მათი ეფექტიანობის, მკითხველზე ზეგავლენის მოხდენის კუთხით.
- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, მათ შორის გრამატიკული ფორმებისა და სინტაქსური კონსტრუქციების, ადეკვატური გამოყენება სხვადასხვა მიზნით (მაგ., წაკითხულის ინტერპრეტირების, შეფასების, საკუთარი პოზიციის წარმოჩენის, თვითგამოხატვის);
- ენის, როგორც აზრის გამოხატვის ინსტრუმენტის, მიზანმიმართული გამოყენება;
- საკომუნიკაციო ფაქტორების (მაგ., თემის, აუდიტორიის, კომუნიკაციის არხის) გათვალისწინებით ვერბალური და არავერბალური საშუალებების შერჩევა-გამოყენება წარმატებული კომუნიკაციის დასამყარებლად;
- ქართული სალიტერატურო ენის, მართლწერისა და მართლმეტყველების ნორმების, პუნქტუაციის წესების დაცვა.

კონტექსტი – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ტექსტში კონტექსტური ფაქტორების განსაზღვრა, მსჯელობა კონტექსტის (მაგ., ავტორის სულიერი თუ ცხოვრებისეული გამოცდილების) და ტექსტის ურთიერთმიმართებაზე;
- მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოდგენილი კონფლიქტის/პრობლემის, ასევე ავტორის, მთხრობლის, პერსონაჟის პოზიციის გააზრება ტექსტის თანადროული ეპოქის კონტექსტში;
- მსჯელობა იმაზე, თუ რამდენად და როგორაა ასახული კონტექსტური ფაქტორები სხვადასხვა ტექსტში;
- მსჯელობა იმაზე, თუ როგორ შეიძლება შეცვალოს ნაწარმოების შინაარსი დროსივრცითი ფაქტორების ცვლილებამ;
- ერთსა და იმავე ან/და სხვადასხვა ეპოქაში შექმნილ ტექსტებში ასახული მსგავსი თემების, იდეების, პრობლემების ინტერპრეტაციის ურთიერთშედარება, მსჯელობა მსგავსება-განსხვავებაზე და დასკვნების გამოტანა;
- მსჯელობა ტექსტზე, მისი შეფასება თანამედროვეობის გადასახედიდან.

DO NOT COPY

თემა: XX-XXI საუკუნეების ქართული ლიტერატურა

თემის ფარგლებში განიხილება:

მოდერნიზმი – ახალი ფორმების, ახალი პოეტური ტექნიკების ძიება; მოდერნისტული ნაწარმოებების გმირი/პერსონაჟი; ორი სამყაროს (ცნობადისა და ცნობიერების მიღმა არსებულის) კონცეპტი; ფოკუსირება ინდივიდზე, მის შინაგან სამყაროზე (/არაცნობიერზე); ასოციაციურობა (ასოციაციური თხრობა, ცნობიერების ნაკადი); სამყარო/საზოგადოება, როგორც გამოწვევა ინდივიდის მთლიანობისთვის; ცისფერყანწელთა ორდენი.

პოსტმოდერნიზმი – პოსტმოდერნიზმის მახასიათებლები: მაგ.: თამაში, ფრაგმენტულობა, პირობითობა, ირონია; სუბიექტური მთხრობელი, თვითრეფლექსია; ინტერტექსტუალურობა; პოსტმოდერნიზმის, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობის ეკლექტური ბუნება.

სტანდარტის ზოგადი კრიტერიუმები დაკონკრეტდება ცალკეულ თემაში წარმოდგენილი შინაარსის გათვალისწინებით.

თემის ფარგლებში შედეგების მიღწევის ინდიკატორები სამიზნე ცნებების მიხედვით

ჟანრი – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესწავლა-დამუშავება, ცალკეული ჟანრის დანიშნულებისა და არსობრივი მახასიათებლების განსაზღვრა; მსჯელობა ერთი რომელიმე ჟანრისთვის დამახასიათებელ საერთო ნიშნებზე;
- სხვადასხვა ჟანრის მახასიათებლების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე საერთო ან/და განსხვავებული ჟანრული მახასიათებლების განსაზღვრა ამა თუ იმ ჟანრისთვის დამახასიათებელი უნიკალურობის/სპეციფიკურობის წარმოჩენით;
- მსჯელობა იმაზე, თუ რა ურთიერთმიმართებაა ჟანრებს შორის ან/და რა განსხვავებული მიდგომებია გამოყენებული სხვადასხვა ჟანრის ტექსტებში ერთი და იმავე თემის/საკითხის, პრობლემის წარმოსაჩენად;
- დასახული ამოცანის შესაბამისი ჟანრის შერჩევა და შესაბამისი ჟანრული მახასიათებლების ურთიერთდაკავშირებული გამოყენება.

კომპოზიცია – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ნაწარმოების გაანალიზება კომპოზიციის ელემენტებზე დაკვირვების მეშვეობით, მსჯელობა კომპოზიციის ელემენტებზე მათი ურთიერთკავშირის წარმოჩენით;
- ტექსტების შედარება კომპოზიციის ელემენტების კუთხით, მსგავსება-განსხვავების აღმოჩენა, მსჯელობა, ინტერპრეტირება სხვადასხვა პერსპექტივიდან და დასკვნების გამოტანა;
- მსჯელობა ავტორის პოზიციისა და იმის შესახებ, როგორ გამოიხატება ეს პოზიცია ნაწარმოებში;
- ტექსტების შედგენისას კომპოზიციის ელემენტების ურთიერთდაკავშირებულად წარმოჩენა მთლიან ტექსტში.

DO NOT COPY

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების რაობისა და ფუნქციის განსაზღვრა (მაგ., განწყობის, ემოციური ფონის შექმნა; მკითხველზე შთაბეჭდილების, ზეგავლენის მოხდენა);
- მსჯელობა პოეტური ნაწარმოების რიტმზე, ბგერწერით ეფექტებზე (მაგ., ასონანსზე, ალიტერაციაზე, რითმაზე);
- ტექსტებში გამოყენებული ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების შეფასება მათი ეფექტიანობის, მკითხველზე ზეგავლენის მოხდენის კუთხით.
- ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების, მათ შორის გრამატიკული ფორმებისა და სინტაქსური კონსტრუქციების, ადეკვატური გამოყენება სხვადასხვა მიზნით (მაგ., წაკითხულის ინტერპრეტირების, შეფასების, საკუთარი პოზიციის წარმოჩენის, თვითგამოხატვის);
- ენის, როგორც აზრის გამოხატვის ინსტრუმენტის, მიზანმიმართული გამოყენება;
- საკომუნიკაციო ფაქტორების (მაგ., თემის, აუდიტორიის, კომუნიკაციის არხის) გათვალისწინებით ვერბალური და არავერბალური საშუალებების შერჩევა-გამოყენება წარმატებული კომუნიკაციის დასამყარებლად;
- ქართული სალიტერატურო ენის, მართლწერისა და მართლმეტყველების ნორმების, პუნქტუაციის წესების დაცვა.

კონტექსტი – მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- ტექსტში კონტექსტური ფაქტორების განსაზღვრა, მსჯელობა კონტექსტის (მაგ., ავტორის სულიერი თუ ცხოვრებისეულ გამოცდილებისა) და ტექსტის ურთიერთმიმართებაზე;
- მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოდგენილი კონფლიქტის/პრობლემის, ასევე ავტორის, მთხრობლის, პერსონაჟის პოზიციის გააზრება ტექსტის თანადროული ეპოქის კონტექსტში;
- მსჯელობა იმაზე, თუ რამდენად და როგორაა ასახული კონტექსტური ფაქტორები სხვადასხვა ტექსტში;
- მსჯელობა იმაზე, თუ როგორ შეიძლება შეცვალოს ნაწარმოების შინაარსი დროსივრცითი ფაქტორების ცვლილებამ;
- ერთსა და იმავე ან/და სხვადასხვა ეპოქაში შექმნილ ტექსტებში ასახული მსგავსი თემების, იდეების, პრობლემების ინტერპრეტაციის ურთიერთშედარება, მსჯელობა მსგავსება-განსხვავებაზე და დასკვნების გამოტანა;
- მსჯელობა ტექსტზე, მისი შეფასება თანამედროვეობის გადასახედიდან.

DON'T COPY

სახელმძღვანელოს შესატყვისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან

(თემატური მატრიცა)

სახელმძღვანელოს II ნაწილი

სახელმძღვანელოს II ნაწილი. XII-XVIII საუკუნეების ქართული ლიტერატურა
სასწავლო თემა: XII-XVIII საუკუნეების ქართული ლიტერატურა **ქვეთემები:** 1. დიდი წიგნი სიყვარულსა და მეგობრობაზე. 2. ისმინე, სწავლის მძებნელო. **საათების საორიენტაციო რაოდენობა:** 70 საათი (შენიშვნა: ზუსტი დრო მიეთითება მას შემდეგ, როცა მასწავლებელი დაასრულებს კლასში მოცემულ ქვეთემებზე მუშაობას)
თემატური მკვიდრი წარმოდგენები: 1. XII საუკუნიდან მოყოლებული წარმოიშვა ახალი ლიტერატურული ჟანრები (საგმირო-სამიჯნურო ეპოსი, იგავ-არაკები, ლირიკა, ისტორიული პოემა), აზროვნების სეკულარიზაციასთან ერთად დაიბადა ლიტერატურული გმირის/ადამიანის ახალი სახე, რომლისთვისაც დამახასიათებელია რენესანსული იდეალები — ფიზიკური და სულიერი ჰარმონიულობა, თავისუფალი არჩევანის ნების ქონა. 2. ლიტერატურული გმირის/ადამიანის ახალი იდეალს აქვს ინდივიდუალური თვისებები, მისთვის სამყარო წარმოადგენს შესწავლის ობიექტს, რისთვისაც ეძიებს საჭირო ცოდნას.
ძირითადი რესურსები/ტექსტები: 1. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“; 2. სულხან-საბა ორბელიანი, „სიბრძნე სიცრუისა“; 3. დავით გურამიშვილი, „დავითიანი“ — „ქართლის ჭირი“. დამატებითი რესურსები/ტექსტები: 1. დავით გურამიშვილი, „დავითიანი“ — „ქართველთა უფალთა მეგვარტომობის იგავი“; „სწავლა მოსწავლეთა“; „უკვდავების წყაროს იგავი“; „ჯვარცმის ამბავი“; „ტირილი ღვთისმშობლისა“; „მოთქმა ხმითა თავ-ბოლო ერთი“.

DO NOT COPY

თემის II ნაწილის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები:

1. ჟანრი; 2. კომპოზიცია; 3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები; 4. კონტექსტი.

თემის II ნაწილის ფარგლებში დასამუშავებელი ქვეცნებები:

1. ეპოსის ჟანრული მახასიათებლები; 2. ნაწარმოების თემა, მოქმედების დრო და ადგილი, ავტორი, მთხრობელი, პერსონაჟი (მისი ქცევა, მოტივაცია, ფასეულობები და დამოკიდებულებები, ემოციები, ურთიერთობები); ნაწარმოების პროლოგი 3. ენის მიზანმიმართული გამოყენება საკომუნიკაციო სიტუაციის გათვალისწინებით; ტროპული მეტყველება: მეტაფორა, ეპითეტი, ჰიპერბოლა; სალექსო საზომი4. ნაწარმოებში ასახული ეპოქის მსოფლმხედველობის (ესთეტიკის) გათვალისწინება; ტექსტის დაკავშირება ისტორიულ კონტექსტთან.

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N1
სამიზნე ცნება – კომპოზიცია (შედეგი 1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგი 4,6,7) **კონტექსტი** (შედეგი 2.5) **ქვეცნება –** თემა, იდეა, პერსონაჟი, საორგანიზაციო ყალიბი, რიტორიკის ელემენტები,ისტორიული და სოციოკულტურული კონტექსტი	**საკითხი –** პირადი მოსაზრების გამომხატველი ესეს დაწერა თემაზე: „მიჯნურობა“ (სიყვარული) „ვეფხისტყაოსანსა“ და ჩვენს დროში.“ **საკვანძო შეკითხვა –** როგორ დავწერო პირადი მოსაზრების ამსახველი ესე მიჯნურობის (სიყვარულის) შესახებ „ვეფხისტყაოსანსა“ და ჩვენს თანამედროვეობაში? როგორ გამოვკვეთო მსგავსება-განსხვავება მათ შორის კონტექსტის გათვალისწინებით? **კომპლექსური დავალება –** შოთა რუსთაველის პოემის „ვეფხისტყაოსანი“ მინიშნებებზე დაყრდნობით დაწერეთ პირადი <u>მოსაზრების ამსახველი ესე</u> თემაზე: „მიჯნურობა (სიყვარული) „ვეფხისტყაოსანსა“ და ჩვენს დროში“, რომელშიც გადმოსცემთ საკუთარ მოსაზრებას იმის თაობაზე, თუ რით განსხვავდება რუსთველისეული მიჯნურობა(სიყვარული) სიყვარულის თანამედროვე გაგებისაგან **ნაშრომში:** ▪ იმსჯელეთ, რა მიაჩნია რუსთაველს მიჯნურობისა და

DO NOT COPY

	მიჯნურის აუცილებელ პირობად (მახასიათებლად) პროლოგის მიხედვით; ▪ წარმოაჩინეთ, რა თვისებებით ხასიათდებიან „ვეფხისტყაოსნის“ მიჯნური გმირები და რამდენად აკმაყოფილებენ ისინი ავტორის თეორიულ შეხედულებებს მიჯნურსა და მიჯნურობაზე; ▪ ისაუბრეთ, როგორ ეხმარება სიყვარული ადამიანს სრულყოფილებისაკენ მიმავალ გზაზე, „ვეფხისტყაოსნის“ მიხედვით; ▪ გამოკვეთეთ თქვენი თვალსაზრისი სიყვარულის თანამედროვე გაგების შესახებ — რითი ჰგავს და რითი განსხვავდება იგი რუსთველისეული მიჯნურობისაგან; ▪ თქვენი მოსაზრებები დაასაბუთეთ კონკრეტული მაგალითებით გამყარებული არგუმენტებით როგორც ტექსტიდან, ასევე — ცხოვრებისეული გამოცდილებიდან (წაკითხულიდან, ნანახიდან, პირადი გამოცდილებიდან...) ▪ გაითვალისწინეთ თხზულების სამნაწილიანი სტრუქტურა: შესავალი, ძირითადი ნაწილი, დასკვნა. ▪ წერისას გამოკვეთეთ აბზაცები, დაიცავით ენობრივი ნორმები და პუნქტუაციის წესები.
სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი –** ***ნამუშევრის წარდგენისას წარმოაჩინეთ:***
კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე 1. ტექსტის მთლიანობას განაპირობებს მისი კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივ მხარეს ქმნის სხვადასხვა ელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟთა სახეების) ერთობლიობა. 2. ტექსტის მთლიანობის	• ახსენით, რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი პირადი მოსაზრების ამსახველი ესეა **(კომპოზიცია, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები)**; • შეიცვალა თუ არა ტექსტის თქვენეული გააზრება საკითხის თანამედროვე კონტექსტში წარმოდგენისას, კონკრეტულად რა და რატომ **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**.

DON'T COPY

განმსაზღვრელი შინაარსობრივი, სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნისა და პირადი გამოცდილების საფუძველზე შემიძლია წამოვაყენო ტექსტთან დაკავშირებული იდეები, წარმოვაჩინო ტექსტი ახალი კუთხით/ფორმით.

3. ტექსტებს შორის არსებულ მიმართებებზე დაკვირვება მნიშვნელოვანია შესასწავლი ტექსტის მნიშვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივების გააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის.
4. მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები

1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით.
2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების ამოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

კონტექსტი

1. ყველა თხზულებას აქვს თავისი კონტექსტი – ფონი თუ გარემო, რომელშიც შეიქმნა ესა თუ ის ნაწარმოები.
2. კონტექსტს შეიძლება განსაზღვრავდეს სხვადასხვა ფაქტორი, მაგ.: ავტორის ცხოვრებისეული

DO NOT COPY

გამოცდილება, სოციალური წრე, შეხედულებები; ადგილი, ეპოქა ან კულტურული არეალი, რომელშიც თხზულება შეიქმნა. 3. კონტექსტის ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტის მრავალმხრივად გასაგებად, მისი მნიშვნელობის, აქტუალობის გასააზრებლად, ეფექტიანი ტექსტების შესადგენად.	

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1.წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- წინა წლებში თქვენ თითქმის ყველა კლასში ეცნობოდით „ვეფხსიტყაოსნის“ ფრაგმენტებს, ემზადებოდით დიდ წიგნთან შესახვედრად. რა მოლოდინით იწყებთ „ვეფხისტყაოსნის“ შესწავლას?

აქტივობა 2. კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1. შეიცვალა თუ არა ტექსტის თქვენეული გააზრება საკითხის თანამედროვე კონტექსტში წარმოდგენისას, კონკრეტულად რა და რატომ **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**

აქტივობა 1. მუშაობა ტექსტის წინმსწრებ საკითხებზე: ავტორი, ჟანრი, პროლოგი (სახელმძღვანელო, გვ.15, 16, 19)

რესურსი 1. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ (პროლოგი) სახელმძღვანელო, გვ. 20-25.

კითხვები:

- რას შემოუნახავს პირველი ცნობები ავტორის შესახებ?
- ტრადიციულად, რომელი კუთხის მკვიდრად მიიჩნევენ რუსთაველს?
- საიდან ვიგებთ ავტორის სახელის შესახებ?
- რაზე დაყრდნობით დგინდება პოემის დაწერის სავარაუდო თარიღი?
- რამ განაპირობა ეპოსის, როგორც ჟანრის, ჩამოყალიბება?

DO NOT COPY

- რა მითოსური და ზღაპრული მოტივები იჩენს თავს ეპოსში?
- რა სიახლეები შემოიტანა ქრისტიანობამ შუა საუკუნეების ეპოსში?
- რა განასხვავებს შუა საუკუნეების ეპოსს ახალი დროის ლიტერატურისაგან?
- როგორია ეპოსში ამბის დრო-სივრცული ასახვა?
- როგორ ფიქრობთ, რატომაა აუცილებელი „ვეფხისტყაოსნის“ (და ზოგადად, შუა საუკუნეების ლიტერატურის) შესწავლისას ეპოქის ესთეტიკური პრინციპებისა და ჟანრის კანონების გათვალისწინება?

აქტივობა 2. ტექსტის შესწავლა-დამუშავება სახელმძღვანელოში წარმოდგენილ მეთოდურ აპარატზე დაყრდნობით (გვ. 15-93)

აქტივობა 3. ტექსტზე დაკვირვება კონკრეტული მიზნით

რესურსი 2. მიჯნურისა და მიჯნურობის მახასიათებლები პროლოგის მიხედვით

მიჯნურობის/მიჯნურის მახასიათებლები	ფრაზა/მინიშნება ტექსტიდან	მკითხველის კომენტარი/ შეფასება *(მიჯნურობის მახასიათებლები დღეს)*

რესურსი 3. დაკვირვება პერსონაჟებზე კონკრეტული კუთხით

პერსონაჟები	ადგილი ტექტიდან	*მკითხველის კომენტარი*
ტარიელი		
ავთანდილი		
ნესტანი		
თინათინი		

კითხვები:
- რა უნდა იყოს პოეზიის ასახვის საგანი, რუსთაველის აზრით?
- როგორაა გამოხატული პროლოგში სიყვარულის ღვთაებრივი ბუნება?
- როგორ/რა შემთხვევაში ბაძავს ამქვეყნიური ტრფობა ღვთაებრივ სიყვარულს?
- პროლოგის მიხედვით, როგორია იდეალური მიჯნურის მახასიათებლები?
- რამდენად შეიცვალა, ან არ შეიცვალა მიჯნურობისა და მიჯნურის მახასიათებლები თანამედროვე ეპოქაში?
- როგორ შეისხა ხორცი პოემაში პროლოგში ასახულმა თეორიულმა შეხედულებებმა მიჯნურობის შესახებ?

DON'T COPY

შენიშვნა: რესურსი 3. შეივსება ეტაპობრივად, ტექსტის შესწავლის კვალდაკვალ, შესაბამისი კითხვებისა და დავალებების შესრულებით (იხ.სახელმძღვანელოს მეთოდური აპარატი თითოეულ თავთან დაკავშირებით).

ნაბიჯი 2. ახსენით, რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი პირადი მოსაზრების ამსახველი ესეა **(კომპოზიცია)**

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა, ნაშრომის გაუმჯობესება, ნაშრომის წარდგენა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ საკუთარ მოსაზრებას სამსჯელო საკითხზე თხზულების შესავალში?
- მიჯნურობის რომელ მახასიათებლებს გამოკვეთთ ტექსტში და როგორ დაუკავშირებთ მათ თანამედროვე კონტექსტს თხზულების ძირითად ნაწილში?
- რას დაეყრდნობა თქვენი თხზულების ბოლო, დასკვნითი ნაწილი?
- როგორ დაგეხმარებათ ტექსტსა და პერსონაჟებზე კონკრეტული მიზნით დაკვირვება თქვენი ნაშრომის წერისას?
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- რამდენად გამოვკვეთე საკუთარი მოსაზრება/დამოკიდებულება სამსჯელო საკითხისადმი, რამდენად შევძელი თანამედროვეობის კონტექსტში მისი გააზრება?
- როგორ, გავაუმჯობესო თავდაპირველი ვარიანტი დავალების მითითებებზე დაყრდნობით?
- როგორ წარვადგინო ნაშრომი?

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N2
სამიზნე ცნება – კომპოზიცია (შედეგი 1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგი 4,6,7) **კონტექსტი** (შედეგი 2,5) **ქვეცნება –** თემა, დედააზრი, ავტორი, ქვეტექსტური ინფორმაცია; ფუნქციური სტილი, კონკრეტული ეპოქის რეალიები.	**საკითხი –** საინფორმაციო მოხსენების დაწერა თემაზე: „ისტორიული სინამდვილის ანარეკლი ვეფხისტყაოსანში„ **საკვანძო შეკითხვა –** როგორ დავწერო საინფორმაციო მოხსენება, რომელშიც წარმოვაჩენ კავშირს ისტორიულ სინამდვილესა და „ვეფხისტყაოსანში“ ასახულ მოვლენებს შორის? როგორ, რა ხერხებით გამოვკვეთო საკუთარი მოსაზრებები პოემაში ასახული ისტორიული რეალიების დანიშნულების შესახებ? **კომპლექსური დავალება** მოძიებულ სამეცნიერო

DO NOT COPY

	ლიტერატურასა და შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანზე“ დაყრდნობით დაწერეთ საინფორმაციო მოხსენება „ისტორიული სინამდვილის ანარეკლი ვეფხისტყაოსანში„. მოხსენებაში: • წარმოაჩინეთ ეპოქა, რომელშიც შეიქმნა ნაწარმოები, კერძოდ, რა ისტორიული და კულტურული ვითარება იყო იმ დროს საქართველოში; • ისაუბრეთ ავტორზე, ნაწარმოების შექმნის დროზე, როგორ და რატომ დაიწერა ეს თხზულება; • გამოკვეთეთ პოემიდან კონკრეტული დეტალები **(პერსონაჟები თუ რეალიები)**, რომლებიც მოგვაგონებს ისტორიულ პერსონაჟებსა თუ რეალურად მომხდარ ისტორიულ მოვლენებს; • მსჯელობისას დაიმოწმეთ ტექსტი და მოძიებული სამეცნიერო ლიტერატურა; • წარმოაჩინეთ საკუთარი თვალსაზრისი პოემაში ასახული ისტორიული რეალიების დანიშნულების შესახებ.
სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი –** *ნამუშევრის წარდგენისას წარმოაჩინეთ:*
კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე 1. ტექსტის მთლიანობას განაპირობებს მისი კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივ მხარეს ქმნის სხვადასხვა ელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟთა სახეების) ერთობლიობა. 2. ტექსტის მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი, სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნისა და პირადი გამოცდილების საფუძველზე შემიძლია წამოვაყენო ტექსტთან	• რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი სრულყოფილ შთაბეჭდილებას შეუქმნის მკითხველს/მსმენელს აღნიშნული საკითხის შესახებ **(კომპოზიცია, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები)**; • რამდენად და როგორ გამოკვეთეთ ისტორიული მოვლენების კვალი „ვეფხისტყაოსანში“ და საკუთარი მოსაზრება მათი ფუნქციის შესახებ პოემაში **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**.

DO NOT COPY

დაკავშირებული იდეები, წარმოვაჩინო ტექსტი ახალი კუთხით/ფორმით.

3. ტექსტებს შორის არსებულ მიმართებებზე დაკვირვება მნიშვნელოვანია შესასწავლი ტექსტის მნიშვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივების გააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის.
4. მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები

1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით.
2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისცოდნამნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების აღმოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

კონტექსტი

1. ყველა თხზულებას აქვს თავისი კონტექსტი – ფონი თუ გარემო, რომელშიც შეიქმნა ესა თუ ის ნაწარმოები.
2. კონტექსტს შეიძლება განსაზღვრავდეს სხვადასხვა ფაქტორი, მაგ.: ავტორის ცხოვრებისეული გამოცდილება,

DO NOT COPY

სოციალური წრე, შეხედულებები; ადგილი, ეპოქა ან კულტურული არეალი, რომელშიც თხზულება შეიქმნა. 3. კონტექსტის ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტის მრავალმხრივად გასაგებად, მისი მნიშვნელობის, აქტუალობის გასააზრებლად, ეფექტიანი ტექსტების შესადგენად.	

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1.წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- როგორც უკვე ნახეთ, ჰაგიოგრაფიული მწერლობა რეალურ, ნამდვილად მომხდარ ამბებს გვაცნობდა, მასში გამოგონილი არაფერი იყო, ამიტომაცაა, რომ ამ ძეგლებს ერთ-ერთ საისტორიო წყაროდაც მიიჩნევენ. თქვენი აზრით, შეიძლება თუ არა რუსთაველის მიერ გამოგონილ მხატვრულ სამყაროში საქართველოს ისტორიული სინამდვილის რაიმე ანარეკლი ჩანდეს?

აქტივობა 2.კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1.

რამდენად და როგორ გამოკვეთეთ ისტორიული მოვლენების კვალი „ვეფხისტყაოსანში“ და საკუთარი მოსაზრება მათი ფუნქციის შესახებ პოემაში **(კომპოზიცია, კონტექსტი).**

აქტივობა 1.მუშაობა მოძიებულ საისტორიო ნაშრომებზე

აქტივობა 2. ტექსტზე დაკვირვება კონკრეტული მიზნით

რესურსი 1. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი„

სახელმძღვანელო, გვ. 15-76.

რესურსი 2. გიორგი III

https://qim.ge/giorgi%20III.html

თამარ მეფე

https://qim.ge/Tamar%20mefe.html

DO NOT COPY

რესურსი 3. ისტორიული პარალელები

ისტორიული ცნობა	შესაბამისი ადგილი ტექსტიდან	*მკითხველის კომენტარი/ შეფასება*

კითხვები:

- როგორი პოლიტიკური ვითარება იყო საქართველოში თამარის გამეფებამდე?
- ვისთან აწარმოებდა ბრძოლებს გიორგი III?
- ვინ იყო დემნა ბატონიშვილი, რას ითხოვდა და რა ბედი ეწია მას?
- როგორ მოუმზადა საფუძველი გიორგი III-მ თავისი ქალიშვილის გამეფებას?
- რა წინააღმდეგობები შეხვდა თამარს მამის სიკვდილის შემდეგ და როგორ დაძლია დაბრკოლებები?
- რა ცნობები არსებობს თამარის პირველი პოლიტიკური ქორწინების შესახებ?
- „ვეფხისტყაოსნის" რომელ ეპიზოდებშია ასახული მსგავსი მოვლენები და როგორი სახეცვლილებით (**დააკვირდით ავტორისეულ შეფასებებს**).

შენიშვნა: ცხრილზე მუშაობა/შევსება ხდება ტექსტის შესწავლის პროცესში, ყოველი ნაწილის დასრულებისას, შესაბამისი კითხვებისა და სახელმძღვანელოში მოწოდებული ინფორმაციის დამუშავებით (იხ.სახელმძღვანელო)

ნაბიჯი 2.

რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი სრულყოფილ შთაბეჭდილებას შეუქმნის მკითხველს/მსმენელს აღნიშნული საკითხის შესახებ (**კომპოზიცია, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები**).

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა, ნაშრომის გაუმჯობესება, ნაშრომის წარდგენა

კითხვები:

- რომელ ისტორიულ მოვლენებზე გაამახვილებთ ყურადღებას ნაშრომში?
- ნაწარმოების რომელ ეპიზოდებს დაუკავშირებთ აღწერილ ისტორიულ მოვლენებს?
- როგორ გამოკვეთთ ავტორის დამოკიდებულებას ამ მოვლენებისადმი?
- როგორ წარმოაჩენთ თქვენს მოსაზრებას ავტორისეული შეფასებების შესახებ?
- როგორ დაიმოწმებთ სამეცნიერო ლიტერატურას?
- როგორ დაგეხმარებათ ისტორიულ პარალელებზე მუშაობა ნაშრომის შედგენისას?
- როგორ, გავაუმჯობესო თავდაპირველი ვარიანტი დავალების მითითებებზე დაყრდნობით?
- როგორ წარვადგინო ნაშრომი?

DO NOT COPY

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N3
სამიზნე ცნება – . **ჟანრი** (შედეგი 1,4,6,7) **კომპოზიცია**(შედეგი 1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგი 4,6,7) **ქვეცნება –** არამხატვრული ნაწარმოები შინაარსობრივი მხარე სტრუქტურა-ორგანიზება რიტორიკის ელემენტები	**საკითხი –** არგუმენტირებული ესეს დაწერა შოთა რუსთაველის პოემიდან „ვეფხისტყაოსანი“ შერჩეულ აფორიზმზე დაყრდნობით **საკვანძო შეკითხვა:** როგორ დავწერო არგუმენტირებული ესე შოთა რუსთაველის პოემიდან „ვეფხისტყაოსანი“ შერჩეულ აფორიზმზე დაყრდნობით? როგორ, რა ხერხების საშუალებით გამოვხატო საკუთარი პოზიცია მკითხველისთვის დამაჯერებლად და საინტერესოდ? **კომპლექსური დავალება –** შოთა რუსთაველის პოემიდან „ვეფხისტყაოსანი“ შერჩეულ აფორიზმზე დაყრდნობით დაწერეთ არგუმენტირებული ესე , რომელშიც დაადასტურებთ ან უარყოფთ აფორიზმში გადმოცემულ დებულებას. ▪ თეზისში მკაფიოდ გამოკვეთეთ თქვენი პოზიცია, რომელსაც დაასაბუთებთ ნაშრომში; ▪ თქვენი მოსაზრებების დასასაბუთებლად მოიყვანეთ სათანადო არგუმენტები, გამყარებული კონკრეტული მაგალითებით როგორც შესწავლილი ტექსტიდან, ასევე – წაკითხულიდან, ფილმებიდან, ცხოვრებისეული გამოცდილებიდან; ▪ განაზოგადეთ საკითხი და გამოიტანეთ დასკვნა თქვენი წინარე მსჯელობიდან; ▪ ნათლად გამოკვეთეთ სამნაწილიანი სტრუქტურა: შესავალი, ძირითადი ნაწილი და დასკვნა
სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი –** *ნაშრომში ხაზგასმით წარმოაჩინეთ:*
ჟანრი 1. ერთი ჟანრის ტექსტებს აქვთ საერთო ჟანრობრივი მახასიათებლები	• ახსენით, რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი არგუმენტირებული ესეა და რატომ შეარჩიეთ სწორედ ეს

DON'T COPY

(შინაარსობრივი, ენობრივ-სტილური, სტრუქტურულ-ორგანიზაციული), რომლებიც განსხვავდება სხვა ჟანრების მახასიათებლებისგან.

2. ჟანრობრივი მახასიათებლების ცოდნა საჭიროა ტექსტის გასააზრებლად, სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესადგენად.

კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე

1. ტექსტის მთლიანობას განაპირობებს მისი კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივ მხარეს ქმნის სხვადასხვა ელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟთა სახეების) ერთობლიობა.
2. ტექსტის მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი, სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნისა და პირადი გამოცდილების საფუძველზე შემიძლია წამოვაყენო ტექსტთან დაკავშირებული იდეები, წარმოვაჩინო ტექსტი ახალი კუთხით/ფორმით.
3. ტექსტებს შორის არსებულ მიმართებებზე დაკვირვება მნიშვნელოვანია შესასწავლი ტექსტის მნიშვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივების გააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის.
4. მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუა-ლებები

1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით.

აფორიზმი თქვენი ესესათვის (**ჟანრი, კომპოზიცია**);

- რამდენად დასაბუთებული და დამაჯერებელია თქვენი პოზიცია/მოსაზრებები სამსჯელო საკითხის შესახებ (**კომპოზიცია, ენობრივი**).

DO NOT COPY

2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. 3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების ამოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.	

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1.წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- რა არის აფორიზმი და რა დანიშნულება აქვს მას ტექსტში?
- თუ გახსენდებათ რომელიმე აფორიზმი, რომლის სიბრძნეც რაიმე ცხოვრებისეულ სიტუაციაში გამოგდგომიათ? ისაუბრეთ მის შესახებ.

აქტივობა 2. კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1.
ახსენით, რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი არგუმენტირებული ესეა და რატომ შეარჩიეთ სწორედ ეს აფორიზმი თქვენი ესესათვის (ჟანრი, კომპოზიცია)

აქტივობა 1. ტექსტზე მუშაობა კონკრეტული მიზნით

რესურსი 1. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“
(სახელმძღვანელო – II ნაწილი, გვ. 15-76)

DO NOT COPY

სამიზნე ცოდნის (დეკლარატიული, პირობისეული, პროცედურული) კონსტრუირებაზე ორიენტირებული შეკითხვები	• რა ტიპის ტექსტებში გვხვდება აფორიზმები უფრო ხშირად და რა დანიშნულებითაა იგი გამოყენებული? • თქვენი აზრით, რა დანიშნულება აქვს აფორიზმს პოემაში, ვინ წარმოთქვამს მათ უფრო ხშირად, ავტორი თუ პერსონაჟები? • „ვეფხისტყაოსნის“ რომელ ეპიზოდებშია უფრო მრავლად წარმოდგენილი აფორიზმები და, თქვენი აზრით, რატომ? • როგორც იცით, აფორიზმი მოკლედ გამოთქმული სიბრძნეა. შეიძლება თუ არა, იგი სადავო იყოს, ანუ არსებობდეს განსხვავებული აზრიც? • ილია მოთხრობაში „კაცია-ადამიანი?!“ წერს: „კმაყოფილება კაცის მომაკვდინებელი სენია“, რამდენად ეთანხმებით ან არ ეთანხმებით ამ აზრს? ჩამოაყალიბეთ თქვენი მოსაზრება, მოიყვანეთ ამ მოსაზრების დამადასტურებელი და უარმყოფელი არგუმენტები, გამყარებული კონკრეტული მაგალითებით. • შეარჩიეთ „ვეფხისტყაოსნიდან“ იმგვარი აფორიზმები, რომლებზეც შეიძლება არსებობდეს საპირისპირო აზრი.

ნაბიჯი 2 .
რამდენად დასაბუთებული და დამაჯერებელია თქვენი პოზიცია/მოსაზრებები სამ-სჯელო საკითხის შესახებ (**კომპოზიცია, ენობრივი**).

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა

აქტივობა 2. საბოლოო ვერსიის შექმნა თავდაპირველი ვერსიის რედაქტირების საფუძველზე ნაშრომის წარდგენა

რესურსი 1. არგუმენტები და კონტრარგუმენტები (სქემა)

არგუმენტები	მაგალითები
1.	
2.	
3.	
საწინააღმდეგო პოზიცია	არგუმენტები

DO NOT COPY

კითხვები:

- რომელი აფორიზმი შეარჩიეთ თქვენი ესესთვის?
- როგორ ჩამოაყალიბებთ თეზისს?
- ჩამოწერეთ არგუმენტები და შესაბამისი მაგალითები; (შეავსეთ სქემა)
- მოიყვანეთ საპირიპირო მოსაზრება (კონტრარგუმენტები);
- უარყავით საპირისპირო პოზიცია თეზისის დამცავი ძლიერი არგუმენტებით;
- განაზოგადეთ თქვენი სათქმელი, მსჯელობიდან გამომდინარე დაწერეთ დასკვნა.
- როგორ დაგეხმარებათ თქვენ მიერ შევსებული სქემა ნამუშევრის შექმნაში?
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- რამდენად შევძელი საკუთარი პოზიციის გამოკვეთა ტექსტის მინიშნებების გათვალისწინებით?
- როგორ, რის საფუძველზე გავაუმჯობესო თხზულების თავდაპირველი ვარიანტი საბოლოო ვერსიის მოსამზადებლად?

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N4
სამიზნე ცნება – **ჟანრი** (შედეგი 1,4,6,7) **კომპოზიცია** (შედეგი 1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგი 4,6,7) **კონტექსტი** (შედეგი 2.5) **ქვეცნება –** ანალიტიკური ესე, ქვეტექსტური ინფორმაცია, ავტორი, პერსონაჟი, სტროფი, საორგანიზაციო ყალიბი (ახსნა-განმარტებითობა), მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები (ეპითეტი, მეტაფორა), შინაარსობრივი კონტექსტი.	**საკითხი –** ანალიტიკური ესეს დაწერა თემაზე: „რა მნიშვნელობას ანიჭებს რუსთაველი ფერს „ვეფხისტყაოსნის" პერსონაჟთა აღწერისას„. **საკვანძო შეკითხვა –** როგორ დავწერო ანალიტიკური ესე ფერის მნიშვნელობაზე „ვეფხისტყაოსანის" პერსონაჟთა წარმოჩენაში? როგორ გამოვკვეთო სხვადასხვა ფერის მნიშვნელობა პოემაში კონტექსტის გათვალისწინებით? **კომპლექსური დავალება –** გაითვალისწინეთ ვიკტორ ნოზაძის მოსაზრებები აღნიშნულ საკითხზე და „ვეფხისტყაოსნის" ტექსტზე დაყრდნობით დაწერეთ ანალიტიკური ესე: „რა მნიშვნელობას ანიჭებს რუსთაველი ფერს „ვეფხისტყაოსნის" პერსონაჟთა აღწერისას„. ამისათვის: ▪ აირჩიეთ „ვეფხისტყაოსნის" რომელიმე პერსონაჟი და გამოკრიბეთ ტექსტიდან ის სტროფები, რომლებშიც ამ

DO NOT COPY

	პერსონაჟის გარეგნობა, შინაგანი მდგომარეობა ან მოქმედებაა აღწერილი (ამ სამუშაოს შესრულებაში პოემის ტექსტის კითხვის კვალდაკვალ შევსებული „სამახსოვრო ფურცლები“ დაგეხმარებათ). დააკვირდით, ფიგურირებს თუ არა ფერი გამოკრებილ სტროფებში და რა დატვირთვა ენიჭება მას მოცემულ კონტექსტში; ▪ გააანალიზეთ მოძიებული ინფორმაცია და გამოიტანეთ დასკვნა; ▪ თქვენი მოსაზრებები დაასაბუთეთ კონკრეტული მაგალითებით ტექსტიდან; ▪ გაითვალისწინეთ თხზულების სამნაწილიანი სტრუქტურა: შესავალი, ძირითადი ნაწილი, დასკვნა. ▪ წერისას გამოკვეთეთ აბზაცები, დაიცავით ენობრივი ნორმები და პუნქტუაციის წესები.
სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგე-ნები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი –** *ნამუშევრის წარდგენისას წარმოაჩინეთ:*
ჟანრი 1. ერთი ჟანრის ტექსტებს აქვთ საერთო ჟანრობრივი მახასიათებლები (შინაარსობრივი, ენობრივ-სტილური, სტრუქტურულ-ორგანიზაციული), რომლებიც განსხვავდება სხვა ჟანრების მახასიათებლებისგან. 2. ჟანრობრივი მახასიათებლების ცოდნა საჭიროა ტექსტის გასააზრებლად, სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესადგენად. **კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე** 1. ტექსტის მთლიანობას განაპირობებს მისი კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივ	▪ ახსენით, რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი ანალიტიკური ესეა, რა ნაწილებისაგან შედგება იგი (**ჟანრი, კომპოზიცია, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები**); ▪ რამდენად დასაბუთებულია თქვენი მოსაზრებები ნაწარმოებიდან მოხმობილი მინიშნებების გათვალისწინებით (**კომპოზიცია, კონტექსტი**); ▪ რამდენად დაგეხმარათ შესრულებული სამუშაო პოემის ტექსტის უკეთ გააზრებაში (**კომპოზიცია, კონტექსტი**).

DO NOT COPY

მხარეს ქმნის სხვადასხვა ელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟთა სახეების) ერთობლიობა.

2. ტექსტის მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი, სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნისა და პირადი გამოცდილების საფუძველზე შემიძლია წამოვაყენო ტექსტთან დაკავშირებული იდეები, წარმოვაჩინო ტექსტი ახალი კუთხით/ფორმით.
3. ტექსტებს შორის არსებულ მიმართებებზე დაკვირვება მნიშვნელოვანია შესასწავლი ტექსტის მნიშვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივების გააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის.
4. მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები

1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით.
2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.
3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისცოდნამნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების აღმოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

DO NOT COPY

კონტექსტი 1. ყველა თხზულებას აქვს თავისი კონტექსტი – ფონი თუ გარემო, რომელშიც შეიქმნა ესა თუ ის ნაწარმოები. 2. კონტექსტს შეიძლება განსაზღვრავდეს სხვადასხვა ფაქტორი, მაგ.: ავტორის ცხოვრებისეული გამოცდილება, სოციალური წრე, შეხედულებები; ადგილი, ეპოქა ან კულტურული არეალი, რომელშიც თხზულება შეიქმნა. 3. კონტექსტის ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტის მრავალმხრივად გასაგებად, მისი მნიშვნელობის, აქტუალობის გასააზრებლად, ეფექტიანი ტექსტების შესადგენად.	

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1. წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- გაიხსენეთ, როგორ გვიხატავს ნადირობისადმი მიძღვნილ თავში რუსთაველი ავთანდილს, რა ფერები გამოირჩევა პერსონაჟის აღწერაში? ახლა გაიხსენეთ, როგორ შემოყავს ავტორს პოემაში უცხო მოყმე, რომელი ფერი ან ფერები იქცევს ამ მონაკვეთში ჩვენს ყურადღებას? როგორ ფიქრობთ, რა დატვირთვა ენიჭება ფერს ამ ორი პერსონაჟის მოცემულ აღწერაში?

აქტივობა 2. კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1. რამდენად დაგეხმარათ შესრულებული სამუშაო პოემის ტექსტის უკეთ გააზრებაში (კომპოზიცია, კონტექსტი).

- რამდენად დასაბუთებულია თქვენი მოსაზრებები ნაწარმოებიდან მოხმობილი მინიშნებების გათვალისწინებით **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**

DO NOT COPY

აქტივობა 1. მუშაობა სახელმძღვანელოში მოცემულ მასალაზე: ვიქტორ ნოზაძე „ვეფხისტყაოსნის“ ფერთამეტყველება“ და მოცემული დავალების შესრულება (სახელმძღვანელო, გვ. 81-83)

რესურსი 1. სახელმძღვანელო, გვ. 81-83

კითხვები:

- რა მიზნით იყენებს რუსთაველი ფერს თავის პოემაში, ვიქტორ ნოზაძის აზრით?
- რა დანიშნულება აქვთ, მკვლევრის აზრით, ცალკეულ ფერებს პოემის ტექსტის მიხედვით?
- რას გამოხატავს ესა თუ ის ფერი, თქვენი დაკვირვების თანახმად, პოემის მოცემულ ფრაგმენტებში?

ფერთა მნიშვნელობის გამოსაკვეთად შეგიძლიათ შემდეგი ცხრილი გამოიყენოთ:

ფერი	შესაბამისი ადგილი ტექსტიდან	მკითხველის კომენტარი/ შეფასება *(ფერის დანიშნულება შესაბამისი კონტექსტის გათვალისწინებით)*

აქტივობა 2. ტექსტის შესაბამისი (ამა თუ იმ პერსონაჟის დამახასიათებელი) ადგილების შესწავლა-დამუშავება „სამახსოვრო ფურცლებზე“ დაყრდნობით.

აქტივობა 3. ტექსტზე დაკვირვება კონკრეტული მიზნით.

რესურსი 2. „სამახსოვრო ფურცლები“, რომლებსაც მოსწავლეები ტექსტის შესწავლის კვალდაკვალ ავსებდნენ.

რესურსი 3. დაკვირვება პერსონაჟებზე კონკრეტული კუთხით.

პერსონაჟები	ადგილი ტექტიდან	მკითხველის კომენტარი
ტარიელი		
ავთანდილი		
ნესტანი		
თინათინი		

DO NOT COPY

კითხვები:

- რას მიგვანიშნებს დომინანტური ფერი ამ პერსონაჟის გარეგნობის აღწერისას?
- კიდევ რა ფერებს მიმართავს რუსთაველი პერსონაჟის გარეგნობის წარმოსაჩენად?
- რა ფერთა გამა შემოაქვთ ტრადიციულ მეტაფორებს პერსონაჟის დახასიათებისას?
- იყენებს თუ არა რუსთაველი ფერს პერსონაჟის შინაგანი მდგომარეობის და ემოციების გამოსახატავად?

შენიშვნა: რესურსი 3. შეივსება მხოლოდ ერთი პერსონაჟისათვის.

ნაბიჯი 2. ახსენით, რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი პირადი მოსაზრების ამსახველი ესეა **(ჟანრი, კომპოზიცია).**

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა, ნაშრომის გაუმჯობესება, ნაშრომის წარდგენა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ საკუთარ მოსაზრებას სამსჯელო საკითხზე თხზულების შესავალში?
- ფერის რომელ მნიშვნელობებს გამოკვეთთ ტექსტში და როგორ დაუკავშირებთ მათ შესაბამის კონტექსტს (შერჩეულ მაგალითებს)?
- რას დაეყრდნობა თქვენი თხზულების ბოლო, დასკვნითი ნაწილი?
- როგორ დაგეხმარებათ ტექსტსა და პერსონაჟებზე კონკრეტული მიზნით დაკვირვება თქვენი ნაშრომის წერისას?
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- რამდენად გამოვკვეთე საკუთარი მოსაზრება/დამოკიდებულება სამსჯელო საკითხისადმი, რამდენად შევძელი ნათქვამის შეჯამება?
- როგორ, გავაუმჯობესო თავდაპირველი ვარიანტი დავალების მითითებებზე დაყრდნობით?
- როგორ წარვადგინო ნაშრომი?

DO NOT COPY

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N5
სამიზნე ცნება – კომპოზიცია (შედეგი 1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგი 4,6,7) **კონტექსტი** (შედეგი 2.5) **ქვეცნება** – თემა, პერსონაჟი, საორგანიზაციო ყალიბი, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები, ,ისტორიული და სოციოკულტურული კონტექსტი.	**საკითხი** – საინფორმაციო მოხსენების დაწერა თემაზე: „ვეფხისტყაოსანი“ და ეპოქის ლიტერატურული ტრადიციები“. **საკვანძო შეკითხვა** – როგორ დავწერო საინფორმაციო მოხსენება „ვეფხისტყაოსნისა“ და მისი ეპოქის ლიტერატურული ტრადიციების შესახებ? როგორ გამოვიყენო ამ თემაზე მოხსენების დასაწერად სახელმძღვანელოში მოცემული მასალა? **კომპლექსური დავალება** – სახელმძღვანელოში მოცემულ მასალაზე („ლიტერატურული პარალელები“, გვ.88-93) და „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტზე დაყრდნობით დაწერეთ საინფორმაციო მოხსენება თემაზე: „ვეფხისტყაოსანი“ და ეპოქის ლიტერატურული ტრადიციები“. ამისათვის: ▪ გულდასმით შეისწავლეთ „ლიტერატურულ პარალელებში“ მოცემული მასალა და „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტში მოძიებული შესაბამისი ადგილები; ▪ დააჯგუფეთ მასალა თემების მიხედვით. მაგალითად: პროლოგის დანიშნულება და აგებულება; მიჯნურის ქცევის თავისებურება, სიყვარულის განცდა; პერსონაჟთა აღწერის ხერხები; მეფის ასულის აღზრდის ტრადიცია; მიჯნურის პირველი ხილვა; ნადირთან შებმის მოტივი; ნადირის ტყავით შემოსვის მოტივი; მზეთუნახავის კოშკში გამომწყვდევა; ამბის ტრადიციული დასასრული და სხვ.; ▪ მიუთითეთ, „ვეფხისტყაოსნის“ გარდა, კიდევ რომელ ლიტერატურულ ნაწარმოებებში გვხვდება იგივე მოტივები და თემები; ▪ შეაჯამეთ მოძიებული მასალა და გამოიტანეთ დასკვნა; ▪ წერისას გამოკვეთეთ აბზაცები, დაიცავით ენობრივი ნორმები და პუნქტუაციის წესები.

DON'T COPY

სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი –** *ნამუშევრის წარდგენისას წარმოაჩინეთ:*
კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე 1. ტექსტის მთლიანობას განაპირობებს მისი კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივ მხარეს ქმნის სხვადასხვა ელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟთა სახეების) ერთობლიობა. 2. ტექსტის მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი, სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნისა და პირადი გამოცდილების საფუძველზე შემიძლია წამოვაყენო ტექსტთან დაკავშირებული იდეები, წარმოვაჩინო ტექსტი ახალი კუთხით/ფორმით. 3. ტექსტებს შორის არსებულ მიმართებებზე დაკვირვება მნიშვნელოვანია შესასწავლი ტექსტის მნიშვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივების გააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის. 4. მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად. **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** 1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით. 2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება	• რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი სრულყოფილ შთაბეჭდილებას შეუქმნის მკითხველს/მსმენელს აღნიშნული საკითხის შესახებ (**კომპოზიცია, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები, კონტექსტი**); • რამდენად გამოკვეთეთ ეპოქის ლიტერატურული ტრადიციების გავლენა პოემის ტექსტზე და დაგეხმარათ თუ არა შესრულებული სამუშაო პოემის ტექსტის უკეთ გააზრებაში (**კომპოზიცია, კონტექსტი**).

DO NOT COPY

მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი.

3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებებისცოდნამნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების აღმოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.

კონტექსტი

1. ყველა თხზულებას აქვს თავისი კონტექსტი – ფონი თუ გარემო, რომელშიც შეიქმნა ესა თუ ის ნაწარმოები.
2. კონტექსტს შეიძლება განსაზღვრავდეს სხვადასხვა ფაქტორი, მაგ.: ავტორის ცხოვრებისეული გამოცდილება, სოციალური წრე, შეხედულებები; ადგილი, ეპოქა ან კულტურული არეალი, რომელშიც თხზულება შეიქმნა.
3. კონტექსტის ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტის მრავალმხრივად გასაგებად, მისი მნიშვნელობის, აქტუალობის გასააზრებლად, ეფექტიანი ტექსტების შესადგენად.

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1.წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- გაიხსენეთ შესწავლილი ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებები და ისაუბრეთ, როგორ აისახა მათში ეპოქის ლიტერატურული (მსოფლმხედველობრივი, ესთეტიკური) ტრადიციები.

აქტივობა 2. კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

DON'T COPY

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1. რამდენად გამოკვეთეთ ეპოქის ლიტერატურული ტრადიციების გავლენა პოემის ტექსტზე და დაგეხმარათ თუ არა შესრულებული სამუშაო პოემის ტექსტის უკეთ გააზრებაში **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**.

აქტივობა 1. მუშაობა სახელმძღვანელოში მოცემულ მასალაზე: „ლიტერატურული პარალელები" (სახელმძღვანელო, გვ.88-93)

რესურსი 1. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი";

2. სახელმძღვანელო, გვ.88-93

კითხვები:

- გადახედეთ ცხრილში მოხმობილ მსოფლიო ლიტერატურის ნიმუშების ჩამონათვალს, რომელ მათგანზე გსმენიათ რაიმე?
- რომელი მათგანი მიეკუთვნება რუსთაველის ეპოქას, რომელია გაცილებით ადრინდელი და რომელი შედარებით მოგვიანო პერიოდისა?
- რომელი ქართული თხზულებაა დასახელებული ამ ჩამონათვალში?
- რომელ თხზულებებს მიაკუთვნებთ აქ ჩამოთვლილთაგან აღმოსავლურს და რომელს – დასავლურ ლიტერატურას?

აქტივობა 2. მოიძიეთ ინფორმაცია (ინტერნეტის მეშვეობით) ცხრილში ჩამოთვლილ თხზულებებსა და მათ ავტორებზე და შეავსეთ ცხრილი.

რესურსი 2. ინფორმაცია ჩამონათვალში დასახელებულ ავტორებსა და მათ თხზულებებზე.

ავტორი	თხზულება	**ინფორმაცია ავტორზე და თხზულებაზე** *(როდის და სად მოღვაწეობდა ავტორი, რა შინაარსისაა მოცემული ლიტერატურული ნაწარმოები)*

აქტივობა 3. ტექსტზე დაკვირვება კონკრეტული მიზნით.

რესურსი 3. დაკვირვება ამონარიდებზე პარალელური თემებისა და მოტივების გამოკვეთის მიზნით.

თემები და მოტივები, პერსონაჟთა დახასიათების ხერხები	ადგილები ტექტიდან	თხზულება და ავტორი

DON'T COPY

კითხვები:

- რომელი წმინდა წიგნით ყოფილა შთაგონებული „ვეფხისტყაოსნის“ დასაწყისი?
- რომელი თხზულება ამჟღავნებს ცხრილში ჩამოთვლილთაგან ყველაზე დიდ მსგავსებას „ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგთან? რა თემებს შეიცავს ნაწარმოების პროლოგი ამ თხზულების მიხედვით?
- რა საერთო მოტივი აკავშირებთ ერთმანეთთან „ვეფხისტყაოსანს“, კრეტიენ დე ტრუას „ლანცელოტს“ და დანტე ალიგიერის „ახალ ცხოვრებას“?
- „ვეფხისტყაოსნის“ გარდა, კიდევ რომელ თხზულებაშია შედარებული პერსონაჟის სილამაზე მზესთან?
- რომელი ნაწარმოების პერსონაჟები არიან შემოსილნი ვეფხვის ტყავით?
- „ვეფხისტყაოსნის“ გარდა, კიდევ რომელ ნაწარმოებში გვხვდება ნადირთა დახოცვის მოტივი?
- რომელ ნაწარმოებებში გვხვდება მზეთუნახავის კარავში დამალვის მოტივი?
- რომელ ნაწარმოებშია აღწერილი ქალ-ვაჟის გამიჯნურების სცენა თითქმის იმგვარადვე, როგორც „ვეფხისტყაოსანში“?
- რა საერთო თვისებები ახასიათებთ მიჯნურებს ცხრილში ჩამოთვლილი ნაწარმოებების მიხედვით?
- კიდევ რა საერთო თემებსა და მოტივებს გამოყოფდით, ცხრილის მიხედვით, აქ ჩამოთვლილ ნაწარმოებებსა და „ვეფხისტყაოსანში“?

შენიშვნა: რესურსი 3. შეივსება ეტაპობრივად, მასალაზე მუშაობის კვალდაკვალ.

ნაბიჯი 2. რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი სრულყოფილ შთაბეჭდილებას შეუქმნის მკითხველს/მსმენელს აღნიშნული საკითხის შესახებ **(კომპოზიცია, ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები, კონტექსტი)**;

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა, ნაშრომის გაუმჯობესება, ნაშრომის წარდგენა.

კითხვები:

- რა საერთო თემები და მოტივები გამოიკვეთა „ვეფხისტყაოსანსა“ და მითითებულ თხზულებებში?
- რამდენად იძლევა მოძიებული მასალა საფუძველს, ვისაუბროთ ეპოქის ლიტერატურული ტრადიციების შესახებ?
- გამოდგება თუ არა აღნიშნული მასალა მორის ბოურას სიტყვების საილუსტრაციოდ: „ვეფხისტყაოსანი“ ისეთი ქართული ნაწარმოებია, რომელიც აღმოსავლეთსა და დასავლეთს ერთნაირად გასცქერის“? (პასუხი დავასაბუთოთ)
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- რამდენად გამოვკვეთე საერთო თემები და მოტივები „ვეფხისტყაოსანსა“ და მითითებულ ნაწარმოებებში?

DO NOT COPY

- როგორ, გავაუმჯობესო თავდაპირველი ვარიანტი დავალების მითითებებზე დაყრდნობით?
- როგორ წარვადგინო ნაშრომი?

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N6
სამიზნე ცნება – **ჟანრი** (შედეგები:1,4,6,7) **კომპოზიცია** (შედეგები:1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგები:4,6,7) **ქვეცნება –** მხატვრული ჟანრი კომპოზიციურ-შინაარსობრივი ელემენტები მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები	**საკითხი –** იგავ-არაკის დაწერა მოცემული ფაბულის მიხედვით ჟანრობრივი მახასიათებლების ცოდნის გამოყენებით. **საკვანძო შეკითხვა:** როგორ დავწერო იგავ-არაკი ჟანრობრივი მახასიათებლების გათვალისწინებით? როგორ, რა ხერხის გამოყენებით წარმოვაჩინო ნაშრომში ჩემი მთავარი სათქმელი? **კომპლექსური დავალება –** არსებობს იგავ-არაკი, რომელსაც „გომბეშო და ხარი" ეწოდება. ერთხელ გომბეშომ ხარად გადაქცევა ისურვა, გაიბერა, გაიბერა და გასკდა. განდიდებისკენ სწრაფვა სახიფათოა – გვასწავლის ეს ძველისძველი იგავ-არაკი. ახლა წარმოიდგინეთ, რომ გომბეშომ სრულიად საპირისპირო რამ – პატარა პეპლად გადაქცევა ისურვა. სცადეთ ამ იგავ-არაკის დაწერა. სათაურს იოლად შეურჩევთ: „გომბეშო და პეპელა". ცხადია, გაიხსენებთ, იგავ-არაკს ბოლოს მორალიც რომ უნდა დაერთოს.
სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი –** *ნამუშევრის წარდგენისას ხაზგასმით წარმოაჩინეთ:*
ჟანრი 1. ერთი ჟანრის ტექსტებს აქვთ საერთო ჟანრობრივი	• რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენ მიერ შესრულებული ნამუშევარი იგავური ჟანრისაა და რამდენად დაგეხმარათ

DO NOT COPY

მახასიათებლები (შინაარსობრივი, ენობრივ-სტილური, სტრუქტურულ-ორგანიზაციული), რომლებიც განსხვავდება სხვა ჟანრების მახასიათებლებისგან. 2. ჟანრობრივი მახასიათებლების ცოდნა საჭიროა ტექსტის გასააზრებლად, სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესადგენად. **კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე** 1. ტექსტისმთლიანობასგან აპირობებსმისიკომპოზიც ია/შინაარსობრივიმხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივმხა რესქმნისსხვადასხვაელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვისკუთხის, პერსონაჟთასახეების) ერთობლიობა. 2. ტექსტისმთლიანობისგანმსაზღვრე ლიშინაარსობრივი, სტრუქტურულ იდაორგანიზაციულიელემენტების ცოდნისადაპირადიგამოცდილების საფუძველზეშემიძლიაწამოვაყენო ტექსტთანდაკავშირებულიიდეები, წარმოვაჩინოტექსტიახალიკუთხით/ ფორმით. 3. ტექსტებსშორისარსებულმიმა რთებებზედაკვირვებამნიშვნელ ოვანიაშესასწავლიტექსტისმნი შვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივებისგააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის. 4. მთლიანობისგანმსაზღვრელიშინაარ სობრივიდასტრუქტურულ-ორგანიზ აციულიელემენტებისცოდნამნიშვნე ლოვანიატექსტებისსიღრმისეულადგ ასააზრებლად, მიზნისშესაბამისიტექ სტებისშესადგენად. **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** 1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით.	საბას იგავებზე დაკვირვება ჟანრის მახასიათებლების დაცვაში**(ჟანრი)**. • რა კავშირია თქვენს იგავ-არაკსა და სათაურს, თხრობით ნაწილსა და შეგონებას შორის **(ჟანრი, კომპოზიცია)**; • რა ენობრივი საშუალებები გამოიყენეთ თქვენს ტექსტში; რომელს გამოარჩევთ და რატომ **(ჟანრი, ენობრივი)**.

DO NOT COPY

2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. 3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების აღმოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად.	

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1. წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

- თქვენი აზრით, რატომაა მნიშვნელოვანი ლიტერატურულ ტექსტებში ადამიანური ყოფის მანკიერებათა მხილება?

აქტივობა 2. კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1. რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენ მიერ შესრულებული ნამუშევარი იგავური ჟანრისაა და რამდენად დაგეხმარათ საბას იგავებზე დაკვირვება ჟანრის მახასიათებლების დაცვაში (**ჟანრი**).

რესურსი 1. სულხან-საბა ორბელიანი, „სიბრძნე სიცრუისა“ (სახელმძღვანელო, გვ. 111-160).

აქტივობა 1. ტექსტის გაცნობამდე დასამუშავებელი საკითხები: ავტორი, სიბრძნე სიცრუისა, კომპოზიცია, იგავ-არაკი, კითხვის სტრატეგია (სახელმძღვანელო, გვ.107-109).

აქტივობა 2. ტექსტის გაცნობა-გააზრება სახელმძღვანელოში მოცემულ კითხვებზე დაყრდნობით; დაკვირვება იგავების ჟანრობრივ მახასიათებლებზე

კითხვები:

- ვინ ზრუნავდა სულხანის განსწავლაზე?
- რა გახდა მისი ბერად აღკვეცის მიზეზი?
- რა ჟანრობრივი მახასიათებლები აქვს იგავს?
- რა არის ალეგორია?
- იგავის რომელ ნაწილშია ხშირად ავტორის სათქმელი გაცხადებული?

DO NOT COPY

- რა ვიცით სულხან-საბას პოლიტიკური ორიენტაციისა და დიპლომატიური მოღვაწეობის შესახებ?
- რომელი მეფის აღმზრდელი იყო საბა?
- რა არის ცნობილი მისი ლიტერატურული ღვაწლის შესახებ?
- როგორ განმარტავს ილია სათაურს-„სიბრძნე სიცრუისა“?
- რომელ ცხოვრებისეულ კითხვებს უპასუხებს იგავები?
- ვის სახელს უკავშირდება იგავ-არაკის, როგორც ჟანრის წარმოშობა?
- რა ნაწილებისაგან შედგება იგავი?
- რატომ არ კონკრეტდება მოქმედების დრო და ადგილი იგავში?
- რატომ მიიჩნევენ მწერლები სათქმელისთვის უფრო მოხერხებულ ფორმად იგავურ მეტყველებას?
- როგორ დაგვეხმარება ამა თუ იმ პერსონაჟის პირით ნათქვამი იგავი მისი ხასიათის განსაზღვრაში?
- როგორ ამოვიცნობთ იგავის მთავარ სათქმელს (დავალება სახელმძღვანელოდან, გვ. 163 ტექსტის ბოლოს კითხვის სტრატეგიის დავალება)
- სახელმძღვანელოში წარმოდგენილ „დამატებით ამოცანებსა“ და რუბრიკაში – „ზეპირი მეტყველება“ მოცემული დავალებების შესრულება (გვ. 163,164).

ნაბიჯი 2.

რა კავშირია თქვენს იგავ-არაკსა და სათაურს, თხრობით ნაწილსა და შეგონებას შორის (**ჟანრი, კომპოზიცია**); რა ენობრივი საშუალებები გამოიყენეთ თქვენს ტექსტში; რომელს გამოარჩევთ და რატომ (**ჟანრი, ენობრივი**).

რესურსი 1. თხზულების დაწერის სქემა

მოქმედების ადგილი/დრო	
პერსონაჟები	
დასაწყისი	
შუა ნაწილი	
დასასრული	
შეგონება	

აქტივობა 1. იდეების გენერირება

აქტივობა 2. იგავის პირველადი ვერსიის შექმნა.

აქტივობა 3. საბოლოო ვერსიის მომზადება თავდაპირველი ვარიანტის სრულყოფის გზით, ნამუშევრის წარდგენა.

DON'T COPY

კითხვები:

- რით დაიწყებთ, გააგრძელებთ და დაასრულებთ იგავს?
- რა იქნება თქვენი ნაწარმოების მთავარი სათქმელი?
- როგორ შეიცვლება თავდაპირველი იგავის სათქმელი თქვენ მიერ შექმნილ იგავში?
- რომელ ენობრივ საშუალებებს გამოიყენებთ ნაშრომში?
- როგორ გამოიყენებთ შევსებულ სქემას იგავის შექმნისას?
- როგორ დაგეხმარებათ სახელმძღვანელოს დავალებებზე მუშაობა ნაშრომის შესრულებისას?
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- როგორ, რა ფუნქციით გამოვიყენო ალეგორია, როგორც მხატვრული ხერხი?
- როგორ გამოვკვეთო იგავის ორნაწილიანი სტრუქტურა?
- როგორ წარმოვაჩინო მთავარი სათქმელი?
- როგორ, რის საფუძველზე გავაუმჯობესო თავდაპირველი ვარიანტი საბოლოო ვერსიის მოსამზადებლად?
- რა უნდა შევცვალო, დავამატო ან ამოვიღო ჩემს თხზულებაში, რათა დავაკმაყოფილო შესრულების კრიტერიუმები?
- როგორ, რის საფუძველზე გავაუმჯობესო თავდაპირველი ვარიანტი საბოლოო ვერსიის მოსამზადებლად?

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N7
სამიზნე ცნება – **ჟანრი** (შედეგი 1,4,6,7) **კომპოზიცია**(შედეგი 1,3,4,6,7) **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებები** (შედეგი 4,6,7) **კონტექსტი** (შედეგი 2,5) **ქვეცნება –** არამხატვრული ნაწარმოები შინაარსობრივი მხარე სტრუქტურა-ორგანიზება რიტორიკის ელემენტები ისტორიული და სოციოკულტურული კონტექსტი	**საკითხი –** ანალიტიკური ესეს დაწერა თემაზე – სულხან-საბა ორბელიანის შეხედულებები სწავლა-აღზრდის შესახებ „სიბრძნე სიცრუისას“ მიხედვით **საკვანძო შეკითხვა:** როგორ დავწერო ანალიტიკური ესე სულხან-საბა ორბელიანის შეხედულებებზე სწავლა-აღზრდის შესახებ ტექსტი მინიშნებებზე დაყრდნობით? როგორ, რა ხერხების საშუალებით გამოვხატო ავტორისა და საკუთარი პოზიცია ეპოქის კონტექსტის გათვალისწინებით? **კომპლექსური დავალება –** სულხან-საბა ორბელიანის ნაწარმოებზე „სიბრძნე სიცრუისა“ დაყრდნობით დაწერეთ ანალიტიკური ესე, რომელშიც იმსჯელებთ ავტორის შეხედულებებზე სწავლა-აღზრდის შესახებ, ასევე გამოხატავთ საკუთარ

DON'T COPY

<table>
<tr>
<td></td>
<td>პოზიციას – ეთანხმებით თუ არა ავტორს და რამდენად აქტუალურია მისი მოსაზრებები თანამედროვეობის კონტექსტში.
ნაშრომში ნათლად გამოკვეთეთ სამნაწილიანი სტრუქტურა, დაიცავით სალიტერატურო ენის ნორმები და პუნქტუაციის წესები.</td>
</tr>
<tr>
<td>სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგენები

მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:</td>
<td>შეფასების კრიტერიუმი –

ნაშრომის წარდგენისას ხაზგასმით წარმოაჩინეთ:</td>
</tr>
<tr>
<td>ჟანრი
1. ერთი ჟანრის ტექსტებს აქვთ საერთო ჟანრობრივი მახასიათებლები (შინაარსობრივი, ენობრივ-სტილური, სტრუქტურულ-ორგანიზაციული), რომლებიც განსხვავდება სხვა ჟანრების მახასიათებლებისგან.
2. ჟანრობრივი მახასიათებლების ცოდნა საჭიროა ტექსტის გასააზრებლად, სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესადგენად.

კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე
1. ტექსტის მთლიანობას განაპირობებს მისი კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე. კომპოზიციას/შინაარსობრივ მხარეს ქმნის სხვადასხვა ელემენტის (მაგ., თემის, იდეის, ხედვის კუთხის, პერსონაჟთა სახეების) ერთობლიობა.
2. ტექსტის მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი, სტრუქტურული და ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნისა და პირადი გამოცდილების საფუძველზე შემიძლია წამოვაყენო ტექსტთან დაკავშირებული იდეები, წარმოვაჩინო ტექსტი ახალი კუთხით/ფორმით.
3. ტექსტებს შორის არსებულ მიმართებებზე დაკვირვება</td>
<td>• რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი ანალიტიკური ესეა, რა ნაწილებისგან შედგება იგი (ჟანრი, კომპოზიცია);
• რამდენად დასაბუთებული და დამაჯერებელია თქვენი მოსაზრებები სამსჯელო საკითხის შესახებ, ნაწარმოების მინიშნებების გათვალისწინებით (კომპოზიცია, ენობრივი);
• რითია საინტერესო და აქტუალური თანამედროვეობისთვის საბას შეხედულებები სწავლა-აღზრდაზე (კომპოზიცია, კონტექსტი).</td>
</tr>
</table>

DO NOT COPY

მნიშვნელოვანია შესასწავლი ტექსტის მნიშვნელობის, იდეების, თემების, პერსპექტივების გააზრებისთვის, ინტერპრეტირებისთვის. 4. მთლიანობის განმსაზღვრელი შინაარსობრივი და სტრუქტურულ-ორგანიზაციული ელემენტების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად. **ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალ-ებები** 1. მწერლები გვიზიარებენ თავიანთ გრძნობებს, გამოცდილებას, დამოკიდებულებებს, განწყობასა და მოსაზრებებს ოსტატურად შერჩეული ენობრივი საშუალებების – სიტყვების, ფრაზების – გამოყენებით. 2. მწერლები იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებას იმისათვის, რომ მოახდინონ შთაბეჭდილება მკითხველზე, დაარწმუნონ მკითხველი. 3. ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტების სიღრმისეულად გასააზრებლად, ნიუანსების ამოსაჩენად; მიზნის შესაბამისი ტექსტების შესადგენად. **კონტექსტი** 1. ყველა თხზულებას აქვს თავისი კონტექსტი – ფონი თუ გარემო, რომელშიც შეიქმნა ესა თუ ის ნაწარმოები. 2. კონტექსტს შეიძლება განსაზღვრავდეს სხვადასხვა ფაქტორი, მაგ.: ავტორის ცხოვრებისეული გამოცდილება, სოციალური წრე, შეხედულებები; ადგილი, ეპოქა ან კულტურული არეალი, რომელშიც თხზულება შეიქმნა. 3. კონტექსტის ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტის მრავალმხრივად გასაგებად, მისი მნიშვნელობის, აქტუალობის გასააზრებლად, ეფექტიანი ტექსტების შესადგენად.	

DO NOT COPY

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1.წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- თქვენ ნასწავლი გაქვთ ნაწყვეტები დავით გურამიშვილის „სწავლა მოსწავლეთა"-დან ხომ ვერ გაიხსენებთ, რა შეხედულება ჰქონდა პოეტს სწავლა-აღზრდის შეახებ?

აქტივობა 2.კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რა ცოდნა-გამოცდილება გამოგადგებათ? რაში დაგჭირდებათ დახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1. რამდენად დასაბუთებული და დამაჯერებელია თქვენი მოსაზრებები სამსჯელო საკითხის შესახებ, ნაწარმოების მინიშნებების გათვალისწინებით **(კომპოზიცია, ენობრივი)**; რითია საინტერესო და აქტუალური თანამედროვეობისთვის საბას შეხედულებები სწავლა-აღზრდაზე **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**

აქტივობა 1. დაკვირვება ტექსტზე კონკრეტული მიზნით.

რესურსი 1. სულხან-საბა ორბელიანი, „სიბრძნე სიცრუისა".

რესურსი 2.

საბას შეხედულებები სწავლა-აღზრდაზე	მკითხველის კომენტარი *(გააზრება თანამედროვეობის კონტექსტში)*

(სახელმძღვანელო – II ნაწილი, გვ. 111-160).

კითხვები:

- რატომ იყო აქტუალური აღორძინების ხანის მწერლობისთვის სწავლა-აღზრდის საკითხი?

DO NOT COPY

- სულხან-საბას აზრით, ვის ენიჭება გადამწყვეტი როლი ადამიანის აღზრდაში?
- როგორი უნდა იყოს აღმზრდელი?
- რა სამი აუცილებელი თვისება უნდა ახასიათებდეს სათანადოდ განსწავლულ ადამიანს?
- როგორ ხდება, სულხან-საბას აზრით, ადამიანის განსწავლა: უპირატესად პირად გამოცდილებაზე დაყრდნობით თუ სხვების ბაძვა-მოსმენით?
- როგორ (რა ასპარეზზე) უნდა გამოიცადოს აღზრდილის განსწავლულობა?
- სულხან-საბას აზრით, როგორ ადამიანს შეიძლება ეწოდოს განსწავლული?
- თქვენი აზრით, სულხან საბას რომელი შეხედულებებია მარად თანამედროვე, ანუ დღესაც აქტუალური?

შენიშვნა: ამ საკითხების დამუშავებისას მოსწავლეები აკეთებენ ჩანაწერებს რვეულებში თავიანთი ნაშრომისთვის.

ნაბიჯი 2.

რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი ანალიტიკური ესეა, რა ნაწილებისგან შედგება იგი **(ჟანრი, კომპოზიცია)**

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა

აქტივობა 2. საბოლოო ვერსიის შექმნა თავდაპირველი ვერსიის რედაქტირების საფუძველზე ნაშრომის წარდგენა

კითხვები:

- როგორ გამოიყენებთ თქვენ მიერ შევსებულ სქემასა და ტექსტზე დაკვირვებით მიღებულ ცოდნა-გამოცდილებას ნამუშევრის შექმნისას?
- რაზე ისაუბრებთ თხზულების შესავალ ნაწილში?
- რას შეეხება ძირითადი ნაწილი?
- რა დაიწერება დასკვნაში?
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- რა უნდა შევცვალო, დავამატო ან ამოვიღო ჩემს თხზულებაში, რათა დავაკმაყოფილო შესრულების კრიტერიუმები?

DO NOT COPY

გრძელვადიანი მიზანი	შუალედური სასწავლო მიზანი N8
სამიზნე ცნება **ჟანრი** (შედეგები: 1,4,6,7) **კომპოზიცია** (შედეგები:1,3,4,6,7) **კონტექსტი** (შედეგები: 2,5) **ქვეცნება –** არამხატვრული ჟანრი შინაარსობრივი მხარე სტრუქტურა-ორგანიზება კონტექსტური ფაქტორები	**საკითხი –** ისტორიული ქრონიკის დაწერა დავით გურამიშვილის „ქართლის ჭირზე“ დაყრდნობით. **საკვანძო შეკითხვა:** როგორ/ რა სტრატეგიების გამოყენებით დავწერო ისტორიული ქრონიკა დავით გურამიშვილის „ქართლის ჭირზე“ დაყრდნობით? როგორ წარმოვაჩინო ფაქტები და მოვლენები ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით? **კომპლექსური დავალება** წარმოიდგინეთ, რომ დაგევალათ XVIII საუკუნის ქართლ-კახეთის მოკლე ისტორიის დაწერა, წყაროდ კი მხოლოდ დავით გურამიშვილის „დავითიანი“ მოგეცათ. შეეცადეთ დაწეროთ ქართლ-კახეთის ისტორიული ქრონიკა „ქართლის ჭირზე“ დაყრდნობით. ამისათვის ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით დაალაგეთ ნაწარმოებში გადმოცემული ფაქტები და მოვლენები; ნაშრომში წარმოაჩინეთ ყველა ისტორიული პირი. წერისას დაიცავით ენობრივი ნორმები და პუნქტუაციის წესები.
სამიზნე ცნების მკვიდრი წარმოდგე-ნები მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ:	**შეფასების კრიტერიუმი** *ნაშრომის წარდგენისას ხაზგასმით წარმოაჩინეთ:*
ჟანრი 1. ერთი ჟანრის ტექსტებს აქვთ საერთო ჟანრობრივი მახასიათებლები (შინაარსობრივი, ენობრივ-სტილური, სტრუქტურულ-ორგანიზაციული), რომლებიც განსხვავდება სხვა ჟანრების მახასიათებლებისგან. 2. ჟანრობრივი მახასიათებლების ცოდნა საჭიროა ტექსტის გასააზრებლად, სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების შესადგენად.	• რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი ისტორიული ქრონიკაა **(ჟანრი, კომპოზიცია)** • რით არის საინტერესო ეს ნაწარმოები თანამედროვე მკითხველისთვის **(კომპოზიცია, კონტექსტი)**

DO NOT COPY

კომპოზიცია/შინაარსობრივი მხარე

1. ტექსტისმთლიანობასგან
აპირობებსმისიკომპოზიც
ია/შინაარსობრივიმხარე.
კომპოზიციას/შინაარსობრივმხა
რესქმნისსხვადასხვაელემენტის
(მაგ., თემის, იდეის, ხედვისკუთხის,
პერსონაჟთასახეების)
ერთობლიობა.
2. ტექსტისმთლიანობისგანმსაზღვრე
ლიშინაარსობრივი, სტრუქტურულ
იდაორგანიზაციულიელემენტების
ცოდნისადაპირადიგამოცდილების
საფუძველზეშემიძლიაწამოვაყენო
ტექსტთანდაკავშირებულიიდეები,
წარმოვაჩინოტექსტიახალიკუთხით/
ფორმით.
3. ტექსტებსშორისარსებულმიმა
რთებებზედაკვირვებამნიშვნელ
ოვანიაშესასწავლიტექსტისმნი
შვნელობის, იდეების, თემების,
პერსპექტივებისგააზრებისთვის,
ინტერპრეტირებისთვის.
4. მთლიანობისგანმსაზღვრელიშინაარ
სობრივიდასტრუქტურულ-ორგანიზ
აციულიელემენტებისცოდნამნიშვნე
ლოვანიატექსტებისსიღრმისეულად
გასააზრებლად, მიზნისშესაბამისიტ
ექსტებისშესადგენად.

კონტექსტი

1. ყველა თხზულებას აქვს თავისი კონტექსტი – ფონი თუ გარემო, რომელშიც შეიქმნა ესა თუ ის ნაწარმოები.
2. კონტექსტს შეიძლება განსაზღვრავდეს სხვადასხვა ფაქტორი, მაგ.: ავტორის ცხოვრებისეული გამოცდილება, სოციალური წრე, შეხედულებები; ადგილი, ეპოქა ან კულტურული არეალი, რომელშიც თხზულება შეიქმნა.
3. კონტექსტის ცოდნა მნიშვნელოვანია ტექსტის მრავალმხრივად გასაგებად, მისი მნიშვნელობის, აქტუალობის გასააზრებლად, ეფექტიანი ტექსტების შესადგენად.

DON'T COPY

კომპლექსური დავალების განხორციელების ეტაპები (აქტივობები, რესურსები, შეკითხვები)

ეტაპი I – კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

აქტივობა 1. წინარე ცოდნა-გამოცდილების გახსენება

კითხვები:

- რამდენად გვეხმარება მშობლიური ქვეყნის ისტორიაზე შექმნილი ლიტერატურა თანამედროვე პრობლემების განსაზღვრაში?

აქტივობა 2. კომპლექსური დავალების პირობის გაცნობა

კითხვები:

- როგორ ჩამოაყალიბებთ თქვენი სიტყვებით, რას მოითხოვს თქვენგან დავალება?
- რაცოდნა-გამოცდილებაგამოგადგებათ? რაშიდაგჭირდებათდახმარება?

ეტაპი II – კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობა

ნაბიჯი 1.

რატომ ფიქრობთ, რომ თქვენი ნამუშევარი ისტორიული ქრონიკაა **(ჟანრი, კომპოზიცია)**

რესურსი 1. დავით გურამიშვილი, „დავითიანი“ (იხ. სახელმძღვანელო, გვ. 190-124);

რესურსი 2. საინფორმაციო ტექსტები სახელმძღვანელოდან: ავტორი, „დავითიანის“ კომპოზიცია, მხატვრული მეთოდი, სიმბოლურ-ალეგორიული სახეების ამოცნობა, „ქართლის ჭირი“ (იხ. სახელმძღვანელო, გვ. 174-177).

რესურსი 3. ისტორიული ფაქტები „დავითიანში„

ისტორიული მოვლენა	შესაბამისი ადგილი ტექსტიდან	ფაქტის ავტორისეული შეფასება	მკითხველის კომენტარი

აქტივობა 1. ტექსტის გაცნობამდე დასამუშავებელი საკითხები

აქტივობა 2. ტექსტის გაცნობა და მისი დამუშავება/გააზრება სახელმძღვანელოში წარმოდგენილ კითხვებზე დაყრდნობით (ყოველი თავის შემდგომ)

აქტივობა 3. ტექსტზე დაკვირვება კონკრეტული მიზნით.

კითხვები:

- სად შეიძლებოდა განათლება მიეღო დავით გურამიშვილს?
- რითი იყო გამოწვეული გურამიშვილის ოჯახის ხიზნობა?
- გურამიშვილის ლეკთაგან დატყვევების ამბავს თქვენ უკვე იცნობთ მე-9 კლასიდან. როგორ წარიმართა მისი ცხოვრება ტყვეობიდან თავის დახსნის შემდეგ?
- როგორ მოაღწია უცხოეთში გადახვეწილი და იქვე გარდაცვლილი პოეტის შემოქმედებამ მის სამშობლომდე?
- რამდენი ნაწილისაგან შედგება „დავითიანი“ და რა აერთიანებს ამ ნაწილებს ერთ ნაწარმოებად?
- რა პრინციპებს ემყარება გურამიშვილის შემოქმედებითი მეთოდი და რა უნდა გაითვალისწინოს „დავითიანის“ მკითხველმა, ანუ რა სტრატეგიას უნდა მიმართოს ტექსტის კითხვისას?
- რატომ და ვინ უწოდა „ქართლის ჭირი“ „დავითიანის“ ერთ-ერთ მონაკვეთს?
- რა ტიპის ტექსტია „ქართლის ჭირი“?
- ვის უძღვნა რა იყო პოეტის მიზანი ამ ნაწარმოების შექმნისას?
- რომელ ისტორიულ ფაქტებს მოიხსენიებს/აღწერს ავტორი პოემაში და როგორ აფასებს მათ (სქემის შევსება და მსჯელობა)?

ნაბიჯი 2.

რით არის საინტერესო ეს ნაწარმოები თანამედროვე მკითხველისთვის (**კომპოზიცია, კონტექსტი**).

აქტივობა 1. იდეების გენერირება, შავი მონახაზის (პირველადი ვერსიის) შექმნა

აქტივობა 2. ნამუშევრის თავდაპირველი ვარიანტის გაუმჯობესება-სრულყოფის გზით საბოლოო ვერსიის შექმნა, ნამუშევრის წარდგენა.

კითხვები:

- როგორ გამოიყენებთ თქვენ მიერ შევსებულ სქემასა და ტექსტზე დაკვირვებით მიღებულ ცოდნა-გამოცდილებას ნამუშევრის შექმნისას?
- რომელ ისტორიულ ფაქტებს შეეხებით ნაშრომში?
- როგორ წარმოაჩენთ ავტორის შეფასებებს ნამუშევარში?
- რას ეუბნება თანამედროვე მკითხველს ეს ნაწარმოები?
- როგორ/რა ხერხების გამოყენებით დავწერო თავდაპირველი ვარიანტი?
- რა უნდა შევცვალო, დავამატო ან ამოვიღო ჩემს თხზულებაში, რათა დავაკმაყოფილო შესრულების კრიტერიუმები?
- რამდენად გამოვკვეთე ეპოქა, რომელიც აისახა ნაწარმოებში?
- რამდენად დავიცავი ქრონოლოგიური თანმიმდევრობა მოვლენათა აღწერისას?
- როგორ გავაუმჯობესო თხზულების თავდაპირველი ვარიანტი, დავალების მოთხოვნათა შესაბამისად, საბოლოო ვერსიის მოსამზადებლად?
- როგორ წარვადგინო ნამუშევარი?

DO NOT COPY

მასწავლებლისათვის საჭირო რესურსები

1. კორნელი კეკელიძე, საერო მწერლობის წარმოშობისათვის, კრებულში: ქართული ენა და ლიტერატურა, მასწავლებლის ბიბლიოთეკა, III ტ., ძველი ქართული ლიტერატურა, გვ. 193-195;
2. ნოდარ ნათაძე, სარგის ცაიშვილი, რუსთაველი და მისი პოემა, იქვე, გვ. 196-214;
3. კორნელი კეკელიძე, რუსთაველის მსოფლმხედველობა, იქვე, გვ. 215-221;
4. ბაჩანა ბრეგვაძე, პლატონი და რუსთველი, იქვე, გვ. 222-235;
5. გიორგი ნადირაძე, რუსთაველის ესთეტიკა, იქვე, გვ. 236-241;
6. ელგუჯა ხინთიბიძე, როგორ შევისწავლოთ და როგორ ვასწავლოთ რუსთველი, იქვე, გვ. 242-249;
7. გრიგოლ ფარულავა, ავთანდილის გალობა, იქვე, გვ. 250-254;
8. ალექსანდრე ბარამიძე, „ვეფხისტყაოსნის" ეპოქა, იქვე, 255-270;
9. გურამ რამიშვილი, სიტყვის კონა და საგანთ სამყარო, იქვე, გვ. 271-273;
10. ვახტანგ გოგუაძე, ხიბლი არაკად თქმისა, იქვე, გვ. 274-275;
11. ელიზბარ ჯაველიძე, სულხან-საბას ზნეობრივი მრწამსის გაგებისათვის, იქვე, გვ. 276-280;
12. გრიგოლ ფარულავა, დავით გურამიშვილის მსოფლშეგრძნებისათვის, იქვე, გვ. 281-286;
13. რევაზ სირაძე, დავით გურამიშვილის მეორე პოეტური „მე", იქვე, გვ. 291-304.
14. ნესტან სულავა, „ვეფხისტყაოსანი"– მეტაფორა, სიმბოლო, ალუზია, ენიგმა, 2009.

DO NOT COPY